

22
П58

N. S. POPOVA

ARİFMETİKA ZADAÇAEZ

MEDO33A SKOLA PONDA

I TOR

UÇPEDGİZ
MOSKVA 1933

Medo3za skolalə 3-ət da 5-ət velətçan vo ponda petə arifmetikaə velətçan knığa (kъknan vo ponda ətik knığaň) da kъknan vo ponda torja knigaezən arifmetika zadaçaez.

Ətlən arifmetikaə velətçan knığa da zadaçaa knigaez vədsən tırtən 3-ət da 4-ət velətçan vo ponda arifmetikaliş programmasə.

Zadaçaa knigaesə, a siz-zə arifmetikaə velətçan knigasə gizis N. Popova. Sыlə otsalis uzas professor I. N. Kavun.

Ответ. редактор Грибанов С. Ф. Технич. редактор Страупман. Книга сдана в набор 1/VI 1933 г. Подписана к печати 1/VIII 1933 г. Учгиз № 4673 У—13 Уп. Главлита Б-49710. Заказ № 622. Тираж 5.500 экз. П. л. 3 $\frac{1}{2}$. Бумага 63×94 см. 79296 тип. знак в 1 бум. л. Бум листов 9625.

17-я фабр. нац. книги ОГИЗ'a РСФСР треста «ПОЛИГРАФКНИГА»
гМосква, Шлюзовая наб., д. № 10.

MEDO33A JUKƏT.

Təd vylən sədtəm da çintəm.

1. Gozumnas skola əstis pionerrezəs lagerrezə: iun təlişə—38 mort, iul təlişə—35 mort i avgus təlişə—32 mort. Kənət pioner gozumnas vətlisə lagerrezə?

2. Poxodə vətlisə kuim pionerotrjad, vədəsəs 136 mort. Ətik otrjadın vəli 48 pioner, mədikən—46. Kənət pioner vəli kuimət otrjadın?

3. Ətik grad vylış boştisə 49 kg kapusta, mədik vylış 48 kg , kuimət vylış 51 kg , noşət vylış 52 kg . Una-ja boştisə kapustasə noşnan grad vylış?

4. Jagəda sadıñ əktisə 92 kg jagəd: kırzovnik— 37 kg , şəd setər— 32 kg , mukədəs—gərd setər. Una-ja əktisə gərd setərsə?

5.	$41 + 28 + 19$	$85 - 29 - 35$	$37 + 48 + 63 + 52$
	$16 + 47 + 34$	$93 - 56 - 13$	$45 + 69 + 31 + 55$
	$26 + 58 + 74$	$137 - 65 - 47$	$189 - 26 - 19 - 40$
	$85 + 77 + 15$	$123 - 56 - 33$	$265 - 87 - 60 - 25$

6. Kniga novjətan sunka sulalə 3 sat 56 ur, kolodka—30 ur. Una-ja kolə məntənyə ətlañ kolodka da sunka ponda?

7. Gumaga ponda məntisə 49 ur, cernilo ponda—55 ur, kley ponda—45 ur da kistoçka ponda—19 ur. Una-ja kniga?

8.	$25 + 29$	$69 + 75$	$150 + 99$	$198 + 69$
	$34 + 59$	$89 + 43$	$240 + 89$	$299 + 50$
	$45 + 49$	$79 + 56$	$160 + 98$	$370 + 89$
	$28 + 69$	$99 + 67$	$250 + 79$	$499 + 70$

11 БАЛЫКЕРСКА
— ПЕРМЯЦКОГО МУЗЕЯ

9. Velətçən pondaçan kezə skola əstisə 95 zadəçnik, 38 vukvar da 147 mədik knigaez. Kənət kniga əstisə skola?

10. Gumaga, černilo, peroez, karandasseez, mel da mədik kolan torrez nəvən skolalə şetisə 315 sat. Skola nəvəs 69 sat vylə tətraddezz da 56 sat vylə černilo da mel. Una-ja esə koftcis şəməs?

11.	93 + 75	112 — 57	45 + 89	132 — 58
	85 + 68	114 — 36	75 + 95	142 — 94
	76 + 84	121 — 45	86 + 48	151 — 76
	87 + 96	243 — 69	97 + 64	234 — 87

1000-əz gizəmən sədtəm da çintəm.

12. Pervəj pjaṭiletka pondətikə vonas vəli 1əzəm 548 paravoz. Pjaṭiletka pom kezə plan şərti vonas kolis 1əzən 277 paravozən unazək. Planıbs vəli unazək tərtəma 19 paravozən. Kənət paravoz 1əzisə pjaṭiletkaın medbərja və?

13. Pervəj pjaṭiletka pondətikə SSSR-ıñ uzalısə 68 domna, Angliañ — 288 domnaən unazək. Pjaṭiletka pom kezə SSSR-ıñ domnaes sodisə 34 domnaən, a Angliañ çinişə 300 dom naən. Kütən da məmdəən unazək domna uzalısə pjaṭiletka pomə?

14.	438 + 249	260 + 175	355 + 248	354 — 170	904 — 569
	506 + 309	273 + 240	204 + 569	527 — 180	702 — 398
	864 — 436	352 + 163	197 + 309	737 — 364	400 — 205
	616 — 307	248 + 272	386 + 298	840 — 576	800 — 569

15.	138 + x = 295	x + 181 = 356	384 — x = 129	x — 230 = 167
	179 + x = 400	x + 206 = 463	402 — x = 207	x — 318 = 238
	267 + x = 520	x + 124 = 378	538 — x = 380	x — 442 = 365
	384 + x = 632	x + 265 = 546	856 — x = 475	x — 529 = 384

16. Kooperaṭivñp pajsik nəvəs 16 m 75 sm şiteç, 8 m 50 sm sañinet, pałto da koştum ponda maṭerjo kusək. Bödəssə sija boştis 34 m. Kənət metra maṭerjo sija boştis pałto da koştum ponda?

17. Rabotnica nəvəs 3 kg maṭeg. Ətpriş peslaşikə maṭegsə sija vižis 1 kg 150 g, a mədrýra peslaşikə — 750 g. Məmdə koftcis maṭegsə?

1000-әз әтіпаса Ішкесен өштәм да жүкәм.

18. Шу құқертан пунктә medo3за kvaт lunә kolxoz көскіс $3 t 135 kg$ рузәг да $1 t 360 kg$ зәр, мәд kvaт lunә 4-iş unazъk ruzәg dә $2 t 280 kg$ -ән unazъk zәr. Mымда ведәс шусә шетисә kolxoзниккес?

19. Bur kolxoзник vonas keris 225 uzlun, umәл kolxoзник — 3-iş jeeazъk, a oziş udarnik — umәлбаша 5-iş unazъk. Кыпты uzlun vonas keris udarnik?

20. Sija voә, kәr sogmis kolxoz, uzlun ponda vestisә 40 ur, kъk vo bәrti — 5-iş unazъk. Eta vestәm kuza kolxoзник keris 270 uzlun, a iңs — 3-iş jeeazъk. Кьеәт пыләп докоды?

21.	70·3	17·5	160·4	114·7	108·6
	60·7	29·6	180·5	126·5	107·9
	80·6	45·9	230·4	274·3	206·4
	90·8	56·7	280·3	368·2	305·3

22.	360:6	426:6	510:3	728:4	200:8
	560:7	248:8	560:4	846:6	500:4
	370:5	384:6	660:5	936:4	700:4
	450:6	581:7	750:6	945:5	1000:8

23. Çeҗad jașlıп kolә suvtәtпь 8 krәvәtök. Вид krәvәtökъ paşkыtnas $4 dm 5 sm$. Zыръs kuзanas $6 m 4 dm$. Mыj paşkыltäәs loasә krәvәtök kolassez?

24. $8 m$ maтerjois vurәnъ kәiçaez (mesәkkez). Kъk kәiçaez munә $1 m 8 sm$. Vurisә 12 kәiça. Mымда koltcis maтerjois?

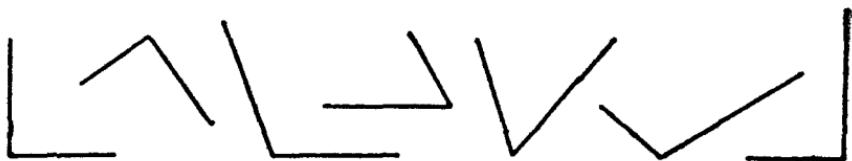
25.	1 s. 50 ur·7	2 s. 37 ur·4	3 s. 25 ur·3
	5 s. 60 ur:4	7 s. 45 ur:5	9 s. 38 ur:7

26.	6 m 4 dm·7	17 m 50 sm·3	34 km 170 m·4
	4 dm 3 sm·8	8 m 46 sm·7	23 km 130 m·6

27.	34 m 5 dm:5	2 m 32 sm:4	24 km 640 m:8
	47 dm 4 sm:6	7 m 56 sm:9	35 km 42 m:7

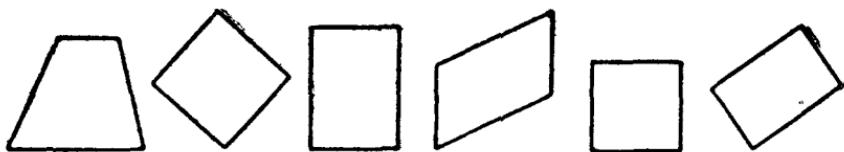
28.	3 kg 220 g·4	18 kg 420 g:6	9 t 140 kg·5
	2 kg 145 g·5	24 kg 368 g:8	56 t 658 kg:7

Veşkypyreleşsa da kvadrat.

29. Ena figuraez səris mytçalə veşkyl, veknit da paşkyl peleşsez.

30. Tetradə vədəoz çerçitə vədkod peleşsez.

31. Ena figuraez səris mytçalə veşkypyreleşsaez da kvadrattez. Myla mukəd figuraez oz vermə suşyń veşkypyreleşsən da kvadrattezən?

32. Çerçitə kvadrat, kədalən ladorıs 5 sm .

33. Çerçitə veşkypyreleşsa, kədalən kuzaıs 7 sm , paştası 5 sm .

34. Sovxozın jagədnik kolə jərjyń vəekaşan provkaən. Jagədniklən kuzaıs 250 m , paştası 155 m . Vbd 5 metra vylə suvtətən 3 majəg. Kыпъм majəg munas vbdəs jərsə kernp?

35. Veşkypyreleşsa formaa ogorođeç vbd ladorşan jərjəma zavorən. Kuزانas ogorođeçs 150 m , vbdəs zabor kuzaıs 470 m . Kыпъм metra paşa ogorođeçs?

36. Veşkypyreleşsalən nöñnan ladorıs 420 m kuza. Ətik lador mədikşa 30 m kuzzılk. Mıj kuza da myj paşa veşkypyreleşsəs?

Mastav şərti veşkypyreleşsa figuraez çerçitəm.

37. Sanlımetraa lınejkaən meşajtə tetradlış kuzasə də paştasə. Gizə, una-ja loisə sanlımetraez da milimetrəez.

38. Pərtə milimetrəez: $3\text{ sm}; 5\text{ sm}; 2\text{ dm}; 4\text{ dm}; 9\text{ dm}; 7\text{ dm}; 1\text{ sm } 5\text{ mm}; 3\text{ sm } 8\text{ mm}; 6\text{ sm } 2\text{ mm}; 8\text{ sm } 5\text{ mm}; 2\text{ dm } 3\text{ sm}; 3\text{ dm } 7\text{ sm}; 5\text{ dm } 4\text{ sm}; 7\text{ dm } 2\text{ sm}; 4\text{ dm } 5\text{ mm}.$

39. Pərtə əzətək meraezə: 20 mm ; 40 mm ; 55 mm ; 65 mm ; 150 mm ; 230 mm ; 340 mm ; 560 mm ; 720 mm ; 480 mm ; 610 mm ; 930 mm ; 890 mm .

40. Çerçoz výeln mýtçaləma rejsalən kuzaş; 1 sm boştəma 2 m tujə.

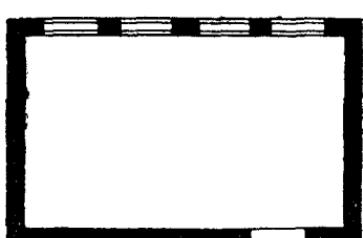
Kýpym qecimetra mýtçalə çerçoz výeln vyd milimetrabs?

Merajtə, kyz pozə topzylka, çerçoz vizzezlis kuzaşə da mastab şərti ləddə, myj kuzaşəs

výlis rejsaes.

41. Plan výeln merajtə klaslış kuza da paşa. Ləddə, myj kuza da paşa sija, 2 m tujə boştəma-kə 1 sm .

Ləddə mastab şərti, myj kuzaşəs da paştaşəs əsəni da ıvəs.

42. Plan výeln kartalən kuzaş $8\text{ sm } 6\text{ mm}$, paştaabs $6\text{ sm } 4\text{ mm}$; 1 sm boştəma 10 m tujə. Mastab şərti ləddə, kyeəm kartalən výlis kuzaş da paştaabs.

43. Sportplossadkalən kuzaş 96 m , paştaabs 72 m . Plan výeln 1 sm boştəma 10 m tujə. Myj kuza loə plan výlas plossadkalən vyd ladorbs?

44. Ogorodeçlən kuzaş 30 m , a plan výeln — 6 sm . Kyeəm mastab şərti kerəma ogorodeçlən planbs?

45. Veşkətpələsa çuzəma ploda sadlən kuzaş 86 m , paştaabs 48 m . Çerçitə sylis plan, 10 m tujə boştə 1 sm .

46. Kvadratnəj mu uçastok uvtyń plossadəs 1 a . Sylən ətik ladorbs 10 m kuza. Çerçitə eta uçastoklis plan, 10 m tujə boştə 1 sm .

47. Kvadratnəj mu uçastok uvtyń 1 ga plossad. Sylən ətik ladorbs 100 m kuza. Çerçitə eta uçastoklis plan, 10 m tujə boştə 1 sm .

1000-əz 10-ən da vyd sa dassezən boştəm da jukəm.

48. 4 grad výlis boştisə 180 kg kapusta. Kýpym kilogram kapusta pozə voşp 10 seçəm grad výlis?

49. Stolovəjyp 10 lunən vizişə 240 kg kartovki, 170 kg kapusta da 120 kg mədik karççez. Məmda karçə stolovəjas vizişə vəd lun?

50.	15·10	56·10	40·10	350·10	200·10
	17·10	75·10	80·10	480·10	300·10
	30·10	97·10	100·10	540·10	600·10
	40·10	100·10	120·10	760·10	1000·10

51. Kressəqin-ətkaolis poluçitis 140 sat dokod. 100 sat dokodis sija məntə 7 sat nalog da 100 sat vərən vəd satış esə 5 urən. Ləddə səliş nalogşə.

52. Kolxoziq poluçitis 140 sat dokod. 100 sat dokodis sija dolzon vestən 5 sat nalog, a vədəssə sylə kolə vestən 7 sat 80 ur. Məmda nalogşə kolxoziqiks dolzon vestən 100 sat sajın vəd satış?

53.	4·40	15·20	23·20	24·30	18·50	20·20
	6·70	17·30	27·20	26·30	22·40	30·30
	8·60	16·40	29·20	28·30	33·30	40·20
	9·80	19·50	36·20	25·40	35·20	20·50

54.	240:20	360:30	480:40	560:80	600:20	200:40
	260:20	390:30	630:30	640:80	800:20	300:50
	440:20	420:20	460:20	720:80	800:40	400:80
	620:20	450:30	960:30	810:90	900:30	300:60

1000-əz kəkpasa ləddəsən boşəm da jukəm.

I.

55. FZU skolais uçenik təlişnas boşə uzdonsə 36 sat. Əved da tramvaj velettesz ponda səliş çintənə vonas 148 sat 80 ur. Una-ja vonas sylən koftçə şəmsə mədik roskoddez vylə?

56. Kuimət grupperayı 35 velətçis. Zajom vylə vədənnəs setisə 25 urən. Nolət grupperayı çelaqəs əktisə 2 sat 85 urən unazək. Məmda şəmsə əktisə nolət grupperas?

57.	11·12	18·22	13·25	23·31	32·21	·52·11
	12·13	17·25	24·17	25·34	33·22	56·13
	14·15	16·32	27·23	26·25	41·17	63·12
	15·16	19·34	29·25	28·23	54·15	68·14

58. Prostəj telegrammaiş vyd kív ponda tıntəpə 20 ur. Vyd telegramma ponda etaşa voştəpə 40 urən. Mımda sulalə 15 kyla telegramma?

59. Gosuçrezdənpoşaŋ sroçnəj telegrammaiş vyd kív ponda voştəpə 45 ur. Telegramma ponda etaşa esə voştəpə 40 ur. Una-ja sulalə 18 kyla telegramma?

II.

60. Parakod munis 378 km. Vyd çasə sija çulalıs 18 km. Sə kosta zə mədik parakod munis 420 km. Mıj reyta munis məd parakodbs?

61. Ətik kilometra munikə paravoz vizə 15 kg izsom. Kık stancia kolasıñ masinist-udarnık izsomsə vizis 432 kg, kuzis beregitnə 108 kg. Kıpyt kilogram sija beregitis vyd kilometrañ?

62.	220:11	510:17	700:14	420:21	720:24
	360:12	540:18	640:16	480:24	840:21
	480:16	600:15	720:18	560:28	960:32
	560:14	720:12	840:12	630:21	980:49

63.	264:12	576:18	672:16	441:21	768:24
	368:16	630:15	756:18	480:15	882:21
	588:14	732:12	852:12	483:23	992:32
	544:17	742:14	651:21	588:28	966:46

64. Ətik koçço kernə tınpə 4 sm 6 mm provka. Provka kusəkiş kerisə 18 koçço da kojtçis esə 15 sm kuza. Mımda vəli provkabs?

65. 90 sm kuza provka kusəkiş petisə 12 ətkođ otvjortka. Eta vərənkerisə esə 5 otvjortka. Mımda provka vıdəssə vizisə?

66.	3 sm 6 mm:14	2 sm 4 mm:16	4 sm 3 mm:10
	6 sm 8 mm:12	4 sm 7 mm:14	3 sm 2 mm:30
	18 sm 2 mm:13	35 sm 7 mm:17	55 sm:10
	37 sm 5 mm:15	57 sm 6 mm:18	51 sm:30

1000-əz kuimpasa ıddəsən jukəm.

67. Ətik orxtpəj uçastok vylə kəzisə 225 kg posni kəzys, mədik uçastok vylə 125 kg gırış kəzys. Pervəj uçastokiş uro-

zajse əktisə 900 kg, mədikis 1000 kg. Kəpəmış unazık əktisə vəd uçaşok vlyiş kəzəməşşə?

68. Vaən uzaşan melniça ətik çasən izə 516 kg şu. Ətik stanok izə 144 kg, mukədəs — 124 kg-ən. Kəpəm stanok melniçaa?

69. 2 vo 3 teliş şərəna vəd teliş rəvəcəj puktis sveregatelnəj kassaa 25 saşən. Mədik rəvəcəj puktis 45 saşən. Kəda rəvəcəjən i kəpəmış unazık vəli şəməs sverkassaa?

70.	400:100	480:120	600:150	720:240
	600:200	520:130	640:160	840:120
	900:300	540:180	720:120	840:140
	800:200	560:140	720:180	960:160
71.	336:112	369:123	868:124	630:126
	452:113	504:126	750:125	640:128
	575:115	768:128	635:127	650:325
	464:116	645:129	903:129	1000:125

72. 100 kg şetən 1 centner. Kəpəm centner 1 t-ən.

73. Karə vajisə 495 c kartoyki, vəd vagonıñ 165 centnerən. Eta vəxtya vajisə ege 330 centner. Kəpəm vagon kartovkisə vajisə karə?

1000-əz vəd dejstvia keran zadaçaez.

74. Ətik ıv vlyiş kolxoz əktis 152 t 8 c ruzəg, mədik ıv vlyiş əktis 85 t 5 centnerən unazık. Əktəm ruzəgiş kəzəs vylə sija kojis 45 t 5 c, gosudarstvolə şetis 130 t 6 c. Kojəm ruzəgsə şetalis uslunnez şərti. Mymda ruzəgsə kolxoz şetalis uslunnez şərti?

75. 240 sat vylə kolxoz nəbis vartan masina. Eta şəmis kuimat torsə məntisə nəbikə, zyn teliş vərti — 75 sat, mukəd şəmsə — teliş vərti. Mymda şəmsə kolxoz vestis teliş vərti?

76. Vələn vartan masinaən 4 ças şərəna vartən 560 kg şu, elektriçeskəj vartan masinaən zyn çasə — 700 kg. Kəpəmış perxtzka uzaşə elektriçeskəj masinaş?

77. 5 ga vlyiş ətkaolis əktis 40 c 80 kg ruzəg. Kolxozıñ 76 ga vlyiş əktisə 836 c. Mymdañ kolxozas bostisə 1 ga vlyiş urozajsə ətkaolişa unazık?

78. 10 *t* uň turuniş petə 25 *c* kəs turun. Ətik viž vylış ńekisə turunsə 120 *t*, a mədik viž vylış — 230 *t*. Mımda eta turiniş petas kəs turun?

79. 18 *ga* nažmittəm mu vylış kolxoz boştis 630 *c* klever. Sija zə plossad vylış, kər sija vəli nažmittəm ximiçeskəj nažmitassezən, boştisə 738 *c*. Mımdaən sodis 1 gektar vylas klever urozajъ?

80. Orytnəj uçastok vylış sovxozyň əktisə 984 *kg* lən, 328 *kg*-ən gektar vylış. Seeəm zə uçastok vylış ətkaoliş boştis 645 *kg*. Mımdaən ətkaoliş şərti boştis sovxozyň 1 *ga* vylış lənsə unazъk?

81. Gyrış kəzysən kəzəmşaň gektar vylыn sogmə 16 *c* sogdi, sərət gyrışa kəzysən kəzəmşaň gektar vylыn sogmə 12 *c*, a posni kəzysən kəzəmşaň gektarlış şetə 8 *c*. 8ərət gyrışa kəzysən kəzəma 36 *ga*, posniən — 24 *ga*. Mımda gektar kolə kəzni gyriş kəzysən, medvə voşpъ seeəm zə urozaj, kъeəm loə ena' uçastokkez vylыn?

82. Urozaj zimjalikə ətik raboçej brigada kuim lunən vartis 29 *t* 4 *c* şu, mədik brigada vit lunən vartis 44 *t* 5 *c*. Mımdaən çozzъka uzalis ət brigadaň məd brigadaň şərti?

83. Kolxoz klub ponda təveç kerpъ şetisə 152 sat 30 ur vylə, gazetaez da zurnallez ponda tıntisə 65 sat 85 ur da nəvise kñigaez. Bödəssə vižisə 413 sat 15 ur. Una-ja nəvise kñigaesə, vəd 25 kñiga-kə sulalə 15 sat?

84. Bibliotekaň kňk skap. Kÿknan skapas 270 kñiga. Əti skapas məd skarpynsa 30 kñigaən unazъk. Kÿpym kñiga vəd skarpyn?

85. Pereplota kñiga sulalə 1 sat 25 ur, a açs' kñigaň 95 urən pereplotşşa donazъk. Mımda sulalə torjən kñigaň i pereplotşs?

86. Kolxoz stolovəj ponda nəvise va vizan kənəs da quzina kruzkaez. Bödəs eta sulalə 10 sat 30 ur. Bödəs kruzkaezşa kənəsəs 5 satən 50 urən donazъk. Dona-ja ətik kruzkaň?

87. Maən banka lebtə 500 *g*. Maňs bankaňşa 160 gramən şekelyzъk. Mımda lebtən torjən ma i banka?

1 000 000-əz nömerujtəm.

I.

88. Kыпты millimetra 1 sm-ын? 1 dm-ын? 1 m-ын?
 89. Kыпты millimetra 10 m-ын? 100 m-ын? 1 km-ын?
 90. Ləddə ətsaez dasəz; dassesə şoəz; şoesə şursəz; şursesə das şursəz; das şurssesə şo şursəz; şo şurssesə millonəz.
 91. Kыпты metra 1 km-ын? Kыпты şurs millimetra ətik millon millimetraňn?

Kыптыş millonъn şurə 10 şurs? 100 şurs?

92. Mədənəz viştalə: das şurssesə — 3; şo şurssesə — 3; das şurssesə — 5; şo şurssesə — 5.

93. Viştalə mədənəz: şo şurssesə — 6, das şurssesə — 8, şurssesə — 4; şo şurssesə — 9, das şurssesə — 5; şo şurssesə — 7, şurssesə — 8; das şurssesə — 6, şurssesə — 3.

94. Risujtə etəəm ləddişan tablīca. Ləddətə setis ləddəssəz. Gizə nijə tablīcatəg.

Millon-nəz	Şo şurssesə	Das şurssesə	Şurssesə	Şoəz	Daszəz	Ətsaez
6						
5	3					
4	8	6				
7		5				
1						

95. Ləddişan tablīcaə gizə da ləddə: şo şurssesə — 3, das şurssesə — 5, şurssesə — 7; şo şurssesə — 2, das şurssesə — 8; şo şurssesə — 2, şurssesə — 8; şo şurssesə — 6, das şurssesə — 4, şurssesə — 9. Gizə enə ləddəssəzə tablīcatəg. Təçə nijə çoti výlyb.

96. Gizə lədpassezən: vitşo şurs; vitdas şurs; vitşo kÿkdas şurs; vitşə kÿkdas şizim şurs; vitşo şizim şurs. Puktə ləddəssəzə çoti výlyb.

97. Ləddə: 4000; 24000; 245 000; 80 000; 380 000; 400 000; 250 000; 206 000.

98. Ləddə şurssesən 2000-şan 10 000-əz; 90 000-şan 100 000-əz; 980 000-şan 1 000 000-əz.

II.

99. Ləddişan tablīcaə gizə da ləddə to kÿəəm ləddəssəzə: 1 şurs 6 şo 8 das 4 ətsə; 2 şurs 5 şo 8 das; 1 şurs 7 das

3 ətsa; 2 şurs 8 şo; 2 şurs 8 das; 2 şurs 8 ətsa. Gizə enə ləddəssəsə tablīcatəg. Punktə niјə çoti vüle.

100. Gizə lədpassezən: kuim şurs kəkşo kvaşdas nol; kuim şurs kəkşo kvaşdas; kuim şurs kvaşdas nol; kuim şurs kəkşo nol; kuim şurs nol; kuim şurs kəkşo; kuim şurs kvaşdas. Punktə enə ləddəssəsə çoti vülynp.

101. Ləddə: 6 000; 6 300; 6 370; 6 070; 6 375; 6 305; 6 075; 6 004; 5 400; 5 040; 5 004. Punktə enə ləddəssəsə çoti vülynp.

102. Viştalə ləddəs, kədə vəd enə ləddəssəsə ətikəni uçətzək: 1 000; 2 000; 3 500; 7 000; 4 020; 4 200.

103. Enə ləddəssəz döñə sədə ətikən 5 ətsa: 995; 1 095; 3 995; 6 095.

104. Enə vəd ləddəsiş çintə ətikən 5 ətsa: 1 304; 2 404; 5 004; 8 004.

III.

105. Ləddə ləddişan tablīcəiş ləddəssəz. Gizə niјə tablīcatəg.

106. Gizə lədpassezən: kəkdas vit şurs kəkjamışso noldas kuim; kuimdas şurs kəkjamışso kəkjamış; şo kvaşdas kuim şurs kəkşə şizim-das əkmış; kvaşso noldas kək şurs noşo; kəkjamışso nol şurs vit-das; kuimşo şizim şurs kəkjamış; kəkşo noldas şurs kuimşo; şizimşo kuimdas şurs dasvit. Enə ləddəssəsə teçə çoti vülynp.

107. Ləddə: 26 800; 126 703; 108 654; 37 050; 40 607; 50 008; 230 860; 400 070; 508 004; 800 009; 1 000 000. Teçə enə ləddəssəsə çoti vülynp.

Millionnež	Şo şurs-sez	Das şurs-sez	Şurssəz	Şosez	Dassez	Ətsəz
		5	4	3	2	7
		3	5	2	-	
		6	7		8	
		4	2			3
	5	7	2	8	4	1
	3	9		7	6	
	2	1			9	4
	6		8	3		5
1	4				7	2

108. Viştalə 1əddəs, kədə ena 1əddəssezşə ətsəən üçətəyək:
10 000; 26 000; 30 900; 74 000; 100 000; 270 000; 408 000;
900 000; 1 000 000.

109. Ena 1əddəssez dənə sodtə ətikən 6 ətsə: 994; 1 994;
29 994; 99 994; 199 994; 999 994.

110. Ena 1əddəsseziş çapkə ətikən 4 ətsə: 40 803; 10 003;
37 003; 200 003; 100 003; 590 003.

IV.

111. Kəpəm ətsə voştəma vəd razrjadiş ena 1əddəssezeñ: 52 672; 37 608; 42 064; 70 860; 63 005; 60 087; 40 509?

112. Kəpəm ətsə voştəma vəd razrjadiş ena 1əddəssezeñ: 128 567; 207 309; 456 800; 285 007; 309 854; 800 062?

113. Torjətə enə 1əddəssesə razrjada sodtannezə: 32 567;
28 564; 39 804; 40 569; 70 800; 20 930; 67 080.

114. Torjətə razrjada sodtannezə to enə 1əddəssesə: 145 789;
320 673; 280 456; 607 804; 405 007; 870 035.

115. Torjətə metraezə: 2 km 720 m; 3 km 60 m; 4 km 85 m;
25 km 650 m; 30 km 800 m; 70 km 95 m.

116. Pərtə kilometraezə: 1 860 m; 2 700 m; 32 650 m;
20 860 m; 25 080 m; 40 064 m.

117. Torjətə grammezə: 1 kg 520 g; 20 kg 600 g;
3 kg 80 g; 1 kg 45 g; 17 kg 500 g; 28 kg 750 g; 30 kg 90 g.

118. Pərtə kilogrammezə: 3 645 g; 2 760 g; 2 803 g;
52 000 g; 20 860 g; 350 070 g; 74 065 g.

119. Torjətə kilogrammezə: 3 t 256 kg; 7 t 804 kg; 9 t 80 kg;
10 t 150 kg; 12 t 60 kg; 20 t 810 kg; 13 t 64 kg.

120. Pərtə tonnaezə: 2 654 kg; 7 506 kg; 8 400 kg; 15 802 kg;
20 650 kg; 35 040 kg; 50 000 kg.

121. Kəpəm vədsə şo şurs, vədsə das şurs, vədaşa şurs,
vədsə şo, vədsə das ena 1əddəssezeñ: 28 375; 36 840; 48 050;
60 830; 29 605; 37 840; 40 570; 175 842; 208 406; 360 720?

Unapasa 1əddəssez sodtəm.

122. Okṭav telişə Moskvə väjisə 5 123 t kartovki, no ja
telişə 1 312 t-ən okṭav telişə vajemşa unazık, i dekab telişə

314 t-ən nojav telişa vajemşa unazık. Mymda kartovki vajise Moşkvaas dəkab telişa?

123.	3 412 + 5 264	21 513 + 4 274	5 223 + 13 542
	4 126 + 3 851	14 225 + 3 352	3 415 + 24 173
	5 107 + 2 842	23 400 + 2 399	5 300 + 13 475
	6 238 + 3 510	10 809 + 7 060	4 009 + 24 890

124. Sija voə, kər ləşətisə kolxoz, kolxozlən dokodbs vəli 11 207 sat. Vo bərti sija sodis 1 208 satən, a eəə vo bərti — eəə 2 109 satən. Əzət-ja vəli kolxozlən dokodbs ləşətəmşən kək vo bərti?

125. Şu çukərtan punktən luntlərən primitisə 8 576 c id, ruzəg — 974 c-ən idşa unazık, a zər — 395 c-ən ruzəgşa unazık. Mymda şusə luntlərən primitisə?

126.	1 309 + 3 406	13 247 + 4 508	4 213 + 3 569
	5 308 + 2 465	24 804 + 3 179	2 726 + 3 264
	1 247 + 5 408	33 646 + 3 207	5 138 + 2 456
	12 405 + 23 217	43 508 + 5 265	34 643 + 4 248

127.	2 048 + 7 091	4 916 + 1 562	1 917 + 2 968
	6 083 + 1 546	4 835 + 2 764	3 726 + 4 815
	4 282 + 3 056	6 953 + 1 726	4 635 + 3 729
	51 346 + 6 492	46 851 + 1 528	58 19 + 2 637

128. Sodtə gizəmən da çoti výlyb:

27 397 + 52 436	5 276 + 3 487	173 496 + 2 859
45 279 + 23 469	6 789 + 5 678	267 879 + 13 867
17 348 + 41 562	8 475 + 4 966	508 487 + 26 798
51 381 + 24 089	7 568 + 6 798	659 378 + 48 687

129. Revołuciaəz Roşśiaın vəli 58 500 km kuza kərttuj Pervəj pjaṭiletka pondətikə kərttujjez vəlisə 18 400 km-ən unazık. Pjaṭiletka pom kezə mi stroitim eəə 9 300 km viç kərttujjez. Kыпът kilometra kuza kərttujjes SSSR-ın pjaṭiletka pom kezə?

130. Omən Sojuzsa pioner slot výlyb vəlisə 2 595 pionerka, pionerrez — 1 548-ən unazık. Mymda vədəs pionerres vəlisə slot výlas?

Masterskajla şetisa.

Predmettez	Мымда	Допъс		Summa	
		Sat	Ur	Sat	Ur
1. Pilaez	2	3	45		
2. Stameskaez	4	1	22		
3. Çerez	2	4	75		
4. Molotokkez	2	2	85		
5. Kərituvvez	5 kg	1	88		
6. Provka	5 kg	3	13		
Быдессә					

131. Gize ləddə tetradə. Ləddə myj kolə da kərə itog.

132. Kerə enə primerresə da proveritə:

$$\begin{array}{r}
 1\,253 & 11\,375 & 126\,786 & 42\,756 \\
 + 2\,567 & + 23\,127 & + 30\,075 & + 2\,057 \\
 + 3\,259 & + 11\,786 & + 3\,715 & + 127\,306 \\
 725 & 20\,332 & 35\,607 & 9\,562
 \end{array}$$

133. $315 \text{ s. } 56 \text{ ur} \quad 52 \text{ m } 70 \text{ sm} \quad 21 \text{ km } 300 \text{ m}$
 $+ 1\,208 \text{ s. } 99 \text{ ur} \quad + 43 \text{ m } 90 \text{ sm} \quad + 75 \text{ km } 900 \text{ m}$
 $905 \text{ s. } 5 \text{ ur} \quad 120 \text{ m } 75 \text{ sm} \quad 80 \text{ km } 200 \text{ m}$

134. $52 \text{ kg } 350 \text{ g} \quad 5 \text{ t } 129 \text{ kg} \quad 17 \text{ c } 15 \text{ kg}$
 $+ 79 \text{ kg } 500 \text{ g} \quad + 3 \text{ t } 245 \text{ kg} \quad + 25 \text{ c } 35 \text{ kg}$
 $91 \text{ kg } 250 \text{ g} \quad 10 \text{ t } 752 \text{ kg} \quad 13 \text{ c } 50 \text{ kg}$

Unapasa ləddəssez çintəm.

135. Pervəj pjatiletka pondətikə raijonu vəlisə 3 325 velətçis zonka da 3 112 nüvka. Eta zə' raijonu pjatiletka pom kezə loisə 9 859 velətçis-ni. Mymdaen sodisə velətçisshes pjatiletka pom kezə?

136. $6\,843 - 3\,622 \quad 24\,230 - 13\,110 \quad 28\,403 - 17\,402$
 $7\,985 - 4\,582 \quad 18\,406 - 5\,203 \quad 39\,062 - 6\,042$
 $15\,674 - 3\,651 \quad 37\,058 - 15\,036 \quad 70\,486 - 20\,383$
 $24\,656 - 4\,234 \quad 50\,674 - 20\,534 \quad 82\,570 - 62\,430$

137. 1933 vo mart 6 lunes SSSR-yn sylatisa 17 100 t çugun da 1 200 t-ən jecazək stal. Mymda metal vədəssə sylatisa eta lunes?

138. Pervej pjatiletka pondətikə SSSR-yn vəlisi 18 700 avtomobil da 34 300 traktor. Pjatiletka romyon vəlisi 17 500 traktor da 70 000 avtomobil. Kыпты avtomobil da traktor kerişə pjatiletkaən?

139.	3 647 — 1 328	5 743 — 3 563	12 341 — 1 208
	5 283 — 3 156	6 924 — 2 482	28 765 — 6 309
	2 384 — 1 265	4 386 — 1 754	16 628 — 5 076
	8 593 — 5 248	6 279 — 2 843	35 479 — 10 854

140.	16 584 — 4 867	6 821 — 4 356	62 231 — 3 549
	52 738 — 7 295	7 238 — 5 672	82 122 — 17 637
	268 291 — 5 367	45 722 — 3 645	352 435 — 24 789
	154 316 — 7 085	61 318 — 7 542	423 536 — 74 837

141. Pervej pjatiletka romyon Moskva oblasyn vəlisi SVB çlennez 733 000. Leningrad oblasyn 263 000 çlenən jecazək. Kыпты çlen vədəssə ena oblaşşezyn?

142. 1928 voə „Bezvoznik“ gazet da zurnal vəli lezema 95 630 nomer. 1931 voə vəli lezema 437 500 nomer gazet da 199 500 nomer zurnal. Mymdaen sodis gezeta da zurnal lezəməs?

143.	4 600 — 1 307	16 500 — 4 307	28 100 — 2 007
	5 800 — 2 608	28 400 — 208	34 000 — 3 008
	8 502 — 5 306	76 008 — 4 005	70 008 — 40 078
	9 401 — 6 209	87 007 — 5 063	80 007 — 50 065

144. Çintə gizəmən da çotan:

37 002 — 15 087	40 000 — 7 654	300 001 — 125 789
65 004 — 24 375	50 004 — 6 945	500 003 — 238 496
80 006 — 57 642	170 000 — 48 263	800 002 — 568 948
190 005 — 64 723	240 006 — 12 689	1 000 000 — 999 999

145.	$37 900 + x = 108 360$	$67 543 - x = 20 974$
	$120 873 + x = 207 009$	$278 400 - x = 165 803$
	$x + 65 432 = 90 846$	$x - 58 320 = 165 700$
	$x + 27 008 = 170 649$	$x - 350 045 = 165 700$

146. Ləddətə tablıca. Azzə okṭab 1 lun kezə koltçan (ostatok). Loəmə proveritə çintəmən da sodtəmən.

Şənəb təlişə produktaez vizəm jılış otçot.

	Jaj (kg)	Pız (kg)	Gıdəs (kg)	Vı (litra)	Kartov (kg)	Ka- pusta (kg)	Jey (kg)	Luk (kg)
Boşisə	3 210	2 560	4 320	1 276	8 054	7 115	1 127	310
Vizisə	2 990	2 296	3 548	988	7 680	6 508	948	295
Kołis okṭab 1 lun kezə								

147. Kerə primmerrez da proveritə:

$$\begin{array}{lll} 32\,005 - 1\,453 & 34\,123 - 7\,502 & 134\,270 - 15\,058 \\ 75\,007 - 4\,378 & 165\,242 - 46\,405 & 253\,006 - 48\,124 \\ 86\,006 - 15\,679 & 235\,421 - 70\,054 & 405\,207 - 80\,309 \\ 78\,001 - 27\,007 & 248\,500 - 45\,076 & 280\,064 - 176\,987 \end{array}$$

148. — 1 000 s. 15 ur — 159 m 50 sm — 70 km 300 m
 — 873 s. 90 ur — 40 m 30 sm — 19 km 700 m

149. — 153 kg — 15 t — 25 c
 — 79 kg 150 g — 7 t 250 kg — 15 c 30 kg

150. Postrojka dənə vajisə kək varzaən pəvvəz. Ətik varzaas vəli 4065 pəv, mədas 4575. Məmdə vədəs pəvvəsə vajisə postrojka dənas?

Kerə zadaça. Loəm şərti da vəd ləddəs şərti ləşətə çintana zadaça.

151. Okṭab təlişə zavod viziş 8 570 kubometrə pes, pojav təlişə 790 kubometraən unazxk. Una-ja zavodıls pessə viziş pojav təlişə?

Kerə zadaça. Loəm şərti da vəd ləddəs şərti ləşətə çintana zadaça.

MƏDIK JUKƏT.

Təd vəylən boştəm da jukəm.

152. Stolovəj poluçitis 250 kg sədəs. Böd lunə vizişə 36 kg . Məmda koltçis sədəsəs 5 lun vərti?

153. 3 t şoklaş loə 210 kg sakar. Məmda sakarəs petas 5 tonnaiş ?

154. Parnikis boştisə 450 rossada kus . 5 grad vylə saditisiə 76 kusən . Məmda rossadaas koltçis parnikə?

155.	28·5	16·5	27·5	43·5	36·5	91·5
	72·5	34·5	75·5	19·5	42·5	87·5
	54·5	48·5	68·5	26·5	84·5	73·5

156. Kooperativə vajisə maṭerjo 720 sat vylə. Böd metra sulalə 5 sat . Vuzalisə 87 m . Kыпым metra maṭerjols avi-na vuzaləma?

157. 5 mesək piz lebtəpə 240 kg , a mesək kartovki lebtə 65 kg . Kyəəm mesək şəkərtzək i məmdaən?

158. Çeri kyiş artıll kiyəm 980 c çeri. Eta çeriis vitət torsə əstəmas şvezəjən, əstañnəjsə solaləmaş. Məmda çerisə solalisə?

159. Passazır kyskalan poez 5 çasən tunə 240 km . Perxta munan poez çasnəs kerə 60 km . Kыпым kilometra çasnəs perxta munan poezsə çulalə passazır kyskalan poezsə unazık?

160.	750:5	960:5	270:5	630:	5740:5	560:5
	420:5	780:5	390:5	890:5	969:5	730:5
	280:5	830:5	170:5	460:58	10:5	920:5

161. Vər keralış artıll luntırən pilitis 370 pozum , a kyz-
zez — vitiş jecəazyk. Məmda vərsə artıll pilitis luntırəp?

162. 5 kg torf şetə sonılıtsə səmda, məmda şetə 2 kg izsom. Məmda kolə boşın izsom, medvə vežin 270 kg torf?

Ətipasa İyddəsən unapasa İyddəs boştəm da jukəm.

I.

163. Rejsa keran cəxyn qədarnəj brigada böd kvaṭ lunə keris 425 rejsa . Təlişas eta brigadaas şetis 135 uməla kerəm rejsaez (brak). Udarnəj brigada böd kvaṭ lunə kerə 546 rej-

saen. Sylən brakys avi. Kypym rejsaen upazyk kerə udarnəj brigadaas ne udarnəj şerti telişen?

164.	2 142 · 2	2 429 · 2	1 482 · 2	2 641 · 3	3 647 · 4
	2 324 · 2	3 327 · 2	3 273 · 2	1 832 · 3	1 896 · 4
	3 212 · 2	4 236 · 2	4 132 · 2	2 742 · 3	1 739 · 4
	4 232 · 2	4 248 · 2	2 236 · 2	3 512 · 3	1 764 · 4

165.	2 657 · 5	3 729 · 7	8 634 · 7	23 653 · 4	148 533 · 3
	2 948 · 5	6 943 · 8	8 297 · 9	28 187 · 5	285 697 · 3
	1 384 · 6	7 638 · 8	7 638 · 9	46 318 · 7	128 394 · 3
	3 973 · 6	9 476 · 8	2 876 · 9	63 584 · 9	119 993 · 7

166. Kooperativyn 212 pajsik poluçitisə 8 kg -ən kartovki da 6 kg -ən şortni. Mımda karç şetisə vədəs pajsikkəslə?

167. Kooperativyn vəli 685 m maşero, metra sulalis 9 saatda 535 m , metra — 7 saat. Mımda sulalis vədəs maşerjöls?

168.	2 · 2 849	3 · 2 637	4 · 2 946	6 · 2 839	8 · 7 426	6 · 12 356
	2 · 2 984	3 · 2 889	4 · 3 789	6 · 9 364	8 · 9 346	7 · 11 545
	2 · 3 586	3 · 3 665	5 · 265	7 · 4 827	9 · 8 635	8 · 15 342
	2 · 4 657	3 · 4 827	5 · 7 423	7 · 6 384	9 · 6 947	9 · 21 243

169. Telişen zavod viziş $1 260 \text{ t}$ neft da əkməsiş upazyk izsom. Tonna neft vezə 7 kubometra pes, tonna izsomuş vezə 5 kubometra. Mımda kolis və pes, kəvə ez vəv neftləş da izsomuş?

II.

170. Kooperativlə da rəboçej stolovəjjezlə loktis sakar: kooperativlə 5 vagon, a stolovəjjezlə 3 vagon. Vədəssə vajisə $132\,000 \text{ kg}$. Kypym kilogram sakar poluçitis kooperativs i kypym kilogram poluçitisə stolovəjjez?

171. Vər kəralış 5 brigada pərətisə $27\,936$ ru. Kık udarnəj brigada kerisə süməda-zə, mımda kerisə kuim neudarnəj brigada. Kypym ruən udarnəj brigadaas pərətis neudarnəjşa upazyk?

172.	6480 : 2	2760 : 4	4760 : 7	7840 : 8	19720 : 3	2692 : 4
	2640 : 2	3960 : 6	2880 : 8	4860 : 9	1485 : 3	3775 : 5
	3930 : 3	5110 : 5	5840 : 8	2880 : 9	2268 : 3	4360 : 5
	3630 : 3	5110 : 7	7760 : 8	5670 : 9	1756 : 4	4785 : 5

173.	46 944 : 3	13 778 : 7	75 264 : 3	476 391 : 3	245 665 : 5
	65 892 : 4	91 765 : 7	35 424 : 9	694 285 : 5	748 348 : 4
	92 480 : 5	95 504 : 8	83 934 : 9	752 934 : 6	547 422 : 6
	84 938 : 7	97 122 : 9	112 355 : 5	892 633 : 7	718 821 : 9

174. Zavodын изаләпь 9 936 гавоçәj. Sluzassәjjez şәrti гавоçәjjes 8-iş unažъk. Mымда zavodas гавоçәjjez i мымда sluzassәjjez?

175. Районккез ponda kooperativ zaptis 18725 i kartovki da mәdik karçcez. Mәdik karçces şәrti kartovki 6-iş unazъk. Mымда kooperativ zaptis kartovki da mәdik karçcez?

176. Fabrikaын kerisә 38 946 goz kәmkәtiş зыңыs vәli muzikkez ponda. Muzik kәmkәt şәrti cefad ponda kәmkәtels yәli 3-iş jeeazъk. Эстаңnәj kәmkәtels vәli inka pәlәs ponda. Mымда vәli inka pәlәs ponda kәmkәtels?

177. Эktәm uñil sırjo ponda etik rajoniş kolxoznicaez boştisә 1962 sat. Esta şәmis kuimәt torsә şetisә jaşliez ләşetnъ, 492 sat — pioner gorodok ләşetnъ, a вьdәs эstaңnәj şәmsә mәdәtisә kolxoze şelskokәzajstvennәj masinaez нәв-пъ. Mымда şәmsә mәdәtisә kolxoze?

178.	82 s. 64 uñ:8	23 m 75 sm·4	26 m 40 sm:4
	67 s. 28 uñ:7	54 m 68 sm·5	64 m 25 sm:5
	546 s. 57 uñ:9	65 m 35 sm·6	37 m 26 sm:6
	319 s. 38 uñ:6	87 m 18 sm·7	74 m 7 sm:3

179. Beton kerәm ponda boştәnъ ves şәru 1 tor cement, 2 tor pesәk da 4 tor zugdәm iz. Mымда kolә cement, pesәk da zugdәm iz 12 488 t beton kerәm ponda?

180. Kuim tәlişen saxtaыn sedtisә 19 182 t izsom. Mәd tәlişә izsomsә sedtisә pervәj tәlişenşa kъkiş unazъk, a kuim tәlişә — kuimış unazъk. Mымда tonnaәn sedtisә вьd тәlişә?

10-әn da вьdса dassezәn upapasa liddәssez boştәm da jukәm.

I.

181. Zavodын изаләпь 1 780 inka, muzikkez inkaezşa 10-iş unažъk, a podrostokkez inkaezşa 5-iş jeeazъk. Mымда вьd гавоçәjjes zavodas?

$$182. \begin{array}{r} 4539 \cdot 10 \\ + 4297 \cdot 10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 5693 \cdot 10 \\ + 5498 \cdot 10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 6371 \cdot 10 \\ + 7248 \cdot 10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 8350 \cdot 10 \\ + 9640 \cdot 10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 15300 \cdot 10 \\ + 29100 \cdot 10 \end{array}$$

183. 4 kg 337 g vuruniş gərdzişə 9 goz çulkı da 10 sal. Böd goz çulkıə vurunış munis 183 g. Məməda vurunış munis böd çulkıə?

$$184. \begin{array}{r} 9980:10 \\ + 12640:10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 22870:10 \\ + 26390:10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 39150:10 \\ + 44950:10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 59270:10 \\ + 69880:10 \end{array} \quad \begin{array}{r} 76800:10 \\ + 87000:10 \end{array}$$

II.

185. Pervəj pjaṭiletka pondətikə ətik raionuṇ vəli 147 skola. Pjaṭiletka pom kezə niya loisə 237. Böd skolaların velətçənə 8ərət ləddəsən 75 velətçis. Kələyin velətçişən unazık velətçisə pjaṭiletka pomə?

186. Pionerrez kerisə ryt. 75 urən vuzalisə 60 belet, 85 urən — 50 belet da 1 s. 50 urən — 30 belet. 36 s. 75 ur vizişə ryt kezə ləşətçəm vylə. Əstañnəj şəm vylə nəvise knigaez. Məməda şəmsə vizişə knigaez nəvəm vylə?

$$187. \begin{array}{r} (256 \cdot 3) \cdot 10 \\ 256 \cdot 30 \end{array} \quad \begin{array}{r} (324 \cdot 4) \cdot 10 \\ 324 \cdot 40 \end{array} \quad \begin{array}{r} (287 \cdot 5) \cdot 10 \\ 287 \cdot 50 \end{array} \quad \begin{array}{r} (364 \cdot 8) \cdot 10 \\ 364 \cdot 80 \end{array}$$

$$188. \begin{array}{rrrrr} 684 \cdot 30 & 978 \cdot 50 & 2643 \cdot 70 & 8629 \cdot 90 & 7055 \cdot 40 \\ 748 \cdot 40 & 596 \cdot 70 & 3964 \cdot 80 & 9685 \cdot 70 & 8003 \cdot 60 \\ 836 \cdot 40 & 748 \cdot 80 & 6497 \cdot 90 & 8799 \cdot 80 & 9800 \cdot 70 \\ 796 \cdot 50 & 986 \cdot 90 & 7499 \cdot 70 & 9605 \cdot 30 & 9009 \cdot 90 \end{array}$$

189. Türkşib — 1 500 km kuza. Kyeəm kadə eta kuza tuj-sə munas təvar kəskalan poez, pondas-kə sija çasnas kerpə 20 km-ən da sulaləmmes vylə əstas 12 ças?

190. Spalaiez mavtənə dəgədən. Böd 50 spala vylə vizişə 479 kg dəgəd. Una-ja dəgədəs kolas 300 spala ponda?

$$191. \begin{array}{r} (240:10):6 \\ 240:60 \end{array} \quad \begin{array}{r} (420:10):7 \\ 420:70 \end{array} \quad \begin{array}{r} (540:10):9 \\ 540:90 \end{array} \quad \begin{array}{r} (640:10):8 \\ 640:80 \end{array}$$

$$192. \begin{array}{rrrrr} 360:40 & 9960:40 & 9750:50 & 11940:60 & 41440:80 \\ 560:70 & 8680:70 & 9660:60 & 12810:70 & 55530:90 \\ 450:90 & 9360:80 & 7920:60 & 12480:80 & 64330:70 \\ 640:80 & 9990:90 & 9030:70 & 19170:90 & 75360:60 \end{array}$$

193. Сехын 2 stanok kerənə banka pədəssez. Böd stanok minutanas kerə 30 pədəsən. Poluçitəm zakaz 78300 pədəs vylə. Kerəmaş-nı 23580 pədəs. Mımda esə pondasə izənən, medvəz zakazsə tərtib vəbdən?

194. Kavkaz kerəssezlən medvəlyən jıv — Əlbrus. Sarız vəvdərşən sija 5640 m vılyna. Kazbek 600 m-ən Əlbrusşa lazımtızbək, a Ojlaniş Urallən medvəlyən jılys 3160 m-ən Kazbekşa lazımtızbək. Dassuvda kerku 40 m vılyna. Kıpırt seeəm kerku kolə ətaməd vylə suytətnə, medvə susətən vədəs enə kerəs jıvvəsə?

195. Lena julən kuzaşs 4500 km, Volga — 100 km-ən Lenaşa zəpəltızbək, a Dnepri Volgaşa zəpəltızbək 1350 km-ən. Çeritə diagramma, kədə vəz mətçalıs, tıj kuzaşs ena jueş, 50 km tujə voştə 1 mm.

Къkpasa 1əddəsən unapasa 1əddəs voştəm.

196. Kuim lunə rəvəçəj sedtə 576 t izsom.. Una-ja sedtəs sija ətik təlişə? (Təlişən 25 uzalan lun.).

197. Ətik tonna doneckəj izsom Moskvaya sulalə 23 s. 80 ur. Moskvadəniş tonna izsom sulalə 12 s. 40 ur. Mımda-ən doneckəj izsom vagon donazıbzək Moskvadəniş izsom şərti? (Vagonas 16 t.).

198.	352·13	348·23	2275·13	4315·25	4686·63	9536·77
	432·14	472·32	4583·19	3228·32	8768·67	4885·93
	846·15	667·45	9636·17	9383·55	6889·85	8855·58
199.	684·16	783·52	6746·18	9617·43	7537·89	5969·92
	369·18	856·65	6676·16	7338·48	8776·91	7638·78
	925·17	577·94	8481·19	6846·37	6498·76	8888·69

200. Amerikalən vəd diviziya 23 tank, 121 koknıt masina, 541 gruzovik, 90 traktor, 253 motocikl da 1028 mədik masina. Mımda vədəs masinaes amerikasa armiya, 1əddət-kə seeəm diviziaezsə 54 tımda?

201. 1914 voə amerikasa divizia minutaə vermis 1əjən vintovkaeziş 150000-iş də puşemjotteziş 13500-iş. Əni vintovkaeziş sija 1əjə 72000-ən ozzızkşa jecazıklış, no sə tujə

ruļemjotteziş lījē 47-iş unazķk. Mīmndaen unazķkis verme
lījplū ēni amerikasa divizia 1914. vœ serti?

202. Ītlaļn ruskakēt piāpē i s̄ pōndā snarjaddezs. Ītik
snarjad levtē 6500 g. Zarjada jassikēn 83 snarjad da n̄ras
36 snarjad. Una-ja levtēpē vydēs snarjaddezs?

203.	784·36	837·55	6 402·39	9 325·68	7 939·98	5 998·56
	398·84	298·47	5 736·75	3 062·44	8 066·65	3 638·87
	575·48	632·64	1 211·91	4 954·86	6 378·39	7 909·95
	401·97	934·79	8 675·48	2 587·53	9 440·74	4 832·61

Līd.

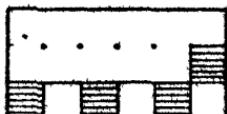
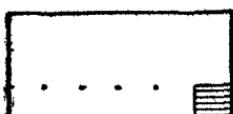
Skolaļe šetisē:

Predmettez	Mīmnda	Donbēs		Summa	
		Sat.	Ur.	Sat.	Ur.
1. Lampaokkez	75	—	85		
2. Avazurrez	25	2	55		
3. Rolikkez	500	2	75		
4. Provod	200 m	—	6		
Вѣдѣssē					

204. Gize etē scotse tētraddezanb. Tūrtē giztēm grafasē.
Līdē vydēssē.

Kvadrata meraez.

205. Čerītē vešķtpelēsa figura, kēdīlēn kužaabs 6 sm,
pašaabs 3 m. Merajtē sibis plossadzsē kyadrata sančimetaen.
Čerīozbs mītçalē, kīz etē kerpē.

206. Čerītē vešķtpelēsa figura, kēdīlēn kužaabs 5 sm,
pašaabs 4 sm. Merajtē sibis plossadzsē.

207. Çerçitə kvadrat, kədylən ladorbs 4 sm. Merajtə sylis plossadəsə.

208. Çerçitə kvadrat, kədylən ladorbs 1 dm. Sylis plossadəsə merajtə kvadrata santimetraən. Mımda kvadrata santimetraes 1 kv. dm-ınp?

209. Doska výlyp çerçitə veşkyppejəsa, kədylən kuzaabs 5 dm, paşaabs 3 dm. Merajtə sylis plossadəsə.

210. Doska výlyp çerçitə kvadrat, kədylən ladorbs 6 dm Merajtə sylis plossadəsə.

211. Gazetaş kleytə kvadrat, ladorbs kədylən 1 m kuza. Merajtə sylis plossadəsə kvadrata santimetraən. Kənəm kvadrata decimeta, 1 kv. m-ınp?

212. Zoz výlyp pasjalə veşkyppejəsa, kədylən kuzaabs 4 m. paşaabs 3 m. Merajtə sylis plossadəsə kvadrata metraən.

213. Zoz výlyp pasjalə kvadrat, kədylən ladorbs 5 m. Merajtə sylis plossadəsə.

214. Torjatə kvadrata santimetraezə: 2 kv. dm; 5 kv. dm; 10 kv. dm; 15 kv. dm; 26 kv. dm.

215. Pərtə kvadrata decimetraezə: 200 kv. sm; 400 kv. sm; 760 kv. sm; 840 kv. sm; 375 kv. sm.

216. Torjatə kvadrata decimetraezə: 3 kv. m; 6 kv. m; 12 kv. m; 35 kv. m; 47 kv. m; 60 kv. m.

217. Pərtə kvadrata metraezə: 400 kv. dm; 500 kv. dm; 840 kv. dm; 704 kv. dm; 628 kv. dm.

218. Kolə kraşitnə kək zırlış zozzez. Ətik zozyslən kuzaabs 6 m, paşaabs 4 m; mədəslən kuzaabs 7 m, paşaabs 5 m. 1 kv. m plossad qraşitəm ponda tıqətpə 35 ur. Mımda pondas sulavnə, kraşitnə-kə kək zırış zozzezsə?

219. Krolikkez ponda jərtətlən kuzaabs 80 sm, paşaabs 75 sm. Vevdərsə da uvdərsə kerənp vəsnitik pəvvezis — fəneraiş. 10 kv. dm-ızdə fənerabs sulalə 2 ur. Mımda suvtas krolikkez jərtət ponda fənerabs?

220. Ətik pəlinə kərtovəj krisalən kuzaabs 12 m, paşaabs 8 m. Mımda lextə krysa výlis ləm, ləm slojys-kə, kəda vevitə 1 kv. m — 11 kg — 650 g şekلتə?

221. Veşkylpeleşə mu uçastok jərjəm 172 m kuşa zəborən. Uçastokkə paşta bəşə 6 m -ən kuzzək. Ləddə uçastoklış plossadəsə.

222. Poda kartalən kuşa bəşə 63 m , paşta bəşə 10 m . Kartasə olən 90 məs. Məməda zozəs loə ətik məslə?

223. Veşkylpeleşə mu uçastok bəd lədorşən jərjisə 360 m kuşa zəborən. Azzə eta uçastoklış plossad, sylən-kə paşta bəşə 42 m .

224. Ətik mort ponda olan plossadəs kolə 9 kv. m ; Şemja ponda soddən 5 kv. m . Ləşətə zadaça, patera plossad-kə . . . kv. m da olən . . . mort.

225. Velətçan zır kuşanas . . . , paştanas . . . zırtın . . . velətçis. Bəd velətçislə zoz plossadəs kolə 1 kv. m 70 kv. sm . Eta zadaçasə gizə tətraddezanlı. Çuttesə vezə lədpassezən. Zadaça vərdə ləşətə jualan da kərə sijə.

226. Zırgın şveta plossadəs dolzon boşın zoz plossadış vitət tor. Aslanlı zır şvet plossad jılış ləşətə zadaça.

Къкпаса лəddəsən unapasa лəddəs jukəm.

I.

227. Gruppa bən 42 velətçis. Gruppalə şetisə 126 vizza tətrad da 168 viztəm tətrad. Kynym tətrad poluçitas bəd velətçis?

228. Skolaə vajisə 360 m manufaktura. Etə manufakturasə ətməmdən şetisə 72 velətçislə. Məməda şəm dolzon şetin bəd velətçis, manufakturalən 1 m sulalə-kə 1 s. 65 ur?

229.	488:60	496:60	492:82	553:79	472:59
	488:61	496:62	552:92	624:78	464:58
	568:70	432:70	651:93	552:69	441:49
	568:71	432:72	498:83	544:68	384:48

230.	230:32	324:41	625:79	561:79	315:53
	370:43	276:52	541:68	734:88	584:72
	260:51	841:91	318:48	624:89	612:78
	440:62	671:82	437:68	527:69	475:58

231. 27 m шітесінде 23 m сағнеттің әтлаңын сұлалөнүү 97 с.
54 ур; 27 m шітесінде 58 m сағнеттің әтлаңын сұлалөнүү 193 с.
79 ур. Мұндай таржан сұлалә 1 m шітесінде 1 m сағнетті?

232. 15 месек пізде 9 месек картовки әтлаңын лебтәнүү
1 632 kg; 15 месек пізде 26 месек картовки әтлаңын лебтәнүү
2 448 kg. Мұндай лебтәнүү таржан месек пізде месек картовки?

233.	315:40	392:50	520:65	414:46	448:56
	315:50	392:60	304:76	185:37	462:66
	315:45	392:56	385:55	405:45	380:76

234.	342:57	141:47	296:37	675:75	495:55
	288:96	216:24	536:67	616:77	837:93
	378:63	301:43	420:84	602:86	608:76

235.	150:25	182:26	222:37	525:75	486:54
	230:46	275:55	360:45	320:64	450:75
	520:65	329:47	486:54	783:87	612:68
	380:76	280:35	396:66	760:95	864:96

II.

236. Төлишән әтик мортлә карччез колөнүү 18 kg. 6 мортада
шемяя колхозниклән зaptəm 1 296 kg. Дыр кеңә-ja тýrmas eta
зapasъс?

237. Kooperacia да fabrika-kuxña ponda sovhoz zaptis
39 jassik kolтtez, вýdëssé 56 160 kolт. Kooperaciale кола
шетпүү 18 jassik. Кыпым jassik кола шетпүү fabrika-kuxñalә?

238.	1 829:59	2 449:79	5 589:69	6 319:89	2 178:99
	3 848:52	2 584:68	5 976:72	4 756:82	2 842:98
	4 814:58	5 100:68	7 176:78	3 960:88	2 058:98
	1 917:71	2 419:41	7 533:81	2 821:91	4 214:98

239.	12 77:99	21 696:48	358 324:29	374 237:59
	22 077:99	30 856:58	556 444:49	419 175:81
	31 779:99	27 972:37	594 425:31	441 750:62
	27 456:78	44 928:39	693 099:99	391 736:92

240. Әтик barzaын 14 400 рев, мәдикын—21 600 рев.
Medвь реввесе barzaezsis rektельп, medalisә 72 гавоçәjес.
Кыпым рев кола вегег вýлә barzaïş пинъ вýд гавоçәjlә?

241. Portын тектисә 42 jassik konservaezен да 52 jassik koштәм fruktaezен. Konservaezен вьдәс jassikkес лектисә 31 c 8 kg. Konservaezен jassiksha fruktaezен jassikъ 18 kg-ен шекытызк. Мымда лектисә fruktaezен вьдәс jassikkес?

III.

242. Kvat lunen sovkoz визә 35 t 40 kg silos. Кыпты мәс sovkozas, вьд мәслә lunnas шетөн-кә silossә 16/kg-ен?

243. Kressaninlen mәsels vonas jевсә шетә 1200 l. 25 l eta jелиш petә 1 kg vi. Sovkoz fermalып mәsels vonas jевсә шетә 3450 l. 23 l eta jелиш petә 1 kg vi. Una-ja unazык viлs petә sovkoz мәssan?

244.	4 650:25	7 740:45	20 655:85	25 125:75	74 725:35
	5 304:34	12 265:55	30 685:95	19 51:36	34 178:46
	3 978:26	14 560:65	45 192:84	33 132:44	53 637:57
	5 580:36	17 475:75	23 650:86	29 250:26	70 785:65

245.	374 275:55	546 268:74	430 192:46	395 100:75
	441 728:64	335 400:75	746 700:75	424 545:55
	419 164:86	322 672:86	693 156:94	672 660:74
	391 780:95	408 348:54	712 215:85	737 070:85

246. 1905 voә telişsa sәrәt zarplataль raboçejlәn vәli 36 sat. I eta 10 çasa uзалан lun дyrni. Mымда raboçejlә myptisә uзалан ças ponda? (Telişyn 1ефын 24 uзалан lun).

247. 1905 voә kressanskәj volqennoez дyrni 30 000 pomessik usadvaeziş (kытәң olisә pomessikkez) das vitat torъs vәli sotәm. Mымда usadvaez koltcisә?

248. „F D“ (Felix Dzerzhinskij) paravoz levtә 1 570 t шекыта pojez. Açыs paravozыs tәnderkәt levtә 120 t. Кыпты vagон pojezyn, levtә-кә vagоныs 7 t 300 kg, a syiәn шекыталь (gruzys)— 17 t 700 kg?

249.	29·x = 8 816	x:27 = 351	21 228:x = 87
	55·x = 41 470	x:92 = 644	119 412:x = 93
	x·96 = 70 560	x:39 = 1 014	125 060:x = 87
	x·93 = 119 412	x:67 = 5 092	115 192:x = 44

Karçchez	U r o z a j	
	85 kv, m vlyş	1 kv, m vlyş
1. Kapusta	425 kg	
2. Kartov	255 kg	
3. Morkov	340 kg	
4. Oguteç	3 400 st.	

250. Taşlıcasə gizə tetraddəzə. Çistəj grapaas gizə myj kolə.

251. Kerə primerrez da proveritə kerəmsə.

24·27	26·35	48·79	37·54	83·78
45·39	45·38	64·87	45·86	72·94
54·63	52·65	76·98	73·84	75·62
78·89	86·75	97·85	68·77	87·78

252. Kerə primerrez. Proveritə kerəmsə.

22 638:98	27 456:78	30 972:87	44 928:39
12 177:99	19 176:68	21 696:48	358 324:29
22 077:99	22 311:67	30 856:58	556 444:49
31 779:99	20 064:57	27 972:37	594 435:31

253. Rytən lampaın sotçis 135 g karaşım. Mymda karaşım sotçis kvaṭ lunən?

Zadaçasa resitə. Ötvet şərti da vbd şetəm İddəsiş ləşətə jukəm vylə zadaçaez.

254. Cəxyn 178 inka, a muzikkes 4-iş unazık. Kыпым muzik cəxyn?

Zadáçasa resitə. Ötvet şərti da ena vbd İddəsiş ləşətə jukaləm vylə zadaçaez.

Kad İddəm jılış.

255. Torjətə sekundaezə: 3 min., 1 min 20 sek.; 7 min 38 sek.; 5 min. 8 sek.; 13 min. 45 sek.; 18 min. 35 sek.; 25 min. 47 sek.; 36 min. 58 sek..

256. Pərtə ъзытък meraezə: 400 sek.; 340 sek.; 375 sek.; 600 sek.; 960 sek.; 426 sek.; 752 sek.; 840 sek.; 925 sek.; 986 sek.; 1 248 sek.

257. Torjətə minutaezə: 9 ças; 3 ças 30 min; 6 ças 46 min; 8 ças 6 min.; 14 ças 27 min.; 16 ças 38 min.; 21 ças 43 min; 25 ças 56 min.

258. Pərtə ызыңык meraezə: 420 min.; 140 min.; 195 min.; 720 min.; 900 min.; 428 min.; 795 min.; 815 min.; 864 min.; 916 min; 1 450 min..

259. Torjətə çassezə: 8 sut.; 30 sut.; 25 sut.; 5 sut. 8 ças.; 7 sut. 15 ças; 15 sut. 6 ças; 17 sut. 10 ças; 25 sut. 15 ças; 47 sut. 18 ças.

260. Pərtə ызыңык meraezə: 216 ças; 460 ças; 400 ças; 624 ças; 343 ças; 496 ças; 643 ças; 680 ças; 710 ças; 826 ças; 954 ças.

261. Vöyn 365 livo 366 lun. Proveritə siž-ja eta: sižim təlişyn 31 lunən; nəl təlişyn — 30 lunən i ətik təlişyn — 28 livo 29 lun. Mımda lunnes vöyn?

262. Pozum vermə ovnъ 600 voəz, dub — 1 000 voəz. Mımda vek olənъ vədən ena pueş?

263. Medozza bumaga (gizət) keran fabrika stroitəmşən təris 500 vo. Kыпым vek-ni gizətsə kerənъ fabrikaezyň?

264. Knigaez peçatajtan azzəmşən (izobretennoşan) çulalıs 1 438 vo. Kыeəm vekə kerisə medozza knigapeçatajtan stanok?

265. Lədpassezən gizə vo, kədə əni mi olam. Viştalə vek, kədə əni mi olam.

266. Kreposnəj pravo vəli vezəm 1861 voə. Kыпым vo səşən çulalıs?

267. Roşsiayn medozza revolucias vəli 1905 voə. Sarəs berezdətəm da Oktəv revolucia — 1917 voə. Kыпым vo enə sovyťiaesə jansətə?

268. Vladimir İlliç Lenin çuzis 1870 voə da kulus 1924 voə. Kыпым vo sija olis?

269. Ozza łytyś usis nojav 10 lunə. Medkəzət vəli janvar 21 lunə. Lyons pondis səvnpъ fevral 25 lunə. Ju oşsıs aprel 19 lunə. Ləddə, kыeəm kad kolassez münisə enaş ətik sovyťiaşan mədik sovyťiaəz.

270. Kolxozyn kerəm tə qısam tuluşsa kəzan plan: aprel 26 lunə — zər, maj 19 lunə — greçuga, maj 5 lunə — kartovki, jun 1 lunə — ləon.

Una - ja çulalas kad zər kəzəmşən kartovki kəzəməz? Kartovki kəzəmşən greçuga kəzəməz? Greçuga kəzəmşən ləon kəzəməz?

271. Doddezen vetləməs suvtçis nojas 12 lunşan da kışsis 4 təliş da 6 sutki. Kər sija pəməşsiz?

272. Jə kuşa vuzaləməs suvtçis dekab 16 lunə da kışsis mart 5 lunəz. Kəpəm təliş sija kışsiz?

273. Parakoddez vetlisə aprel 12 lunşan pojav 20 lunəz. Kəpəm təliş vetlisə parakoddez?

274. Kök stancia kolasiş kuzasə poez munis 5 ças 35 min. Parakod-zə munə poezşa kuimis zagənzəka. Kıeəm kadə seəam kuzasə pozə tuppı parakodən?

275. Vurşan fabrikaın 14 ças 30 min. dırñı vurisə 5 koştum (koştum — zeletka da vesjan). Ətkasa vurşış 3 koştum vurəm vylə vižis 54 ças 15 min. Kəpəmiş perxəzəka uzalə fabrikabs ətkasa vurşışsa?

276. Fabrikaın 2 min. 50 sekundaə masina kerə 10 petla. Koştumə kolə kernə 8 petla. Mımda eta vylə kolə kad?

277. Jaj keralan elektriçeskəj masinka 19 min. 36 sek. vermə keravnp (iznp) 28 kg jaj. Kiezən jaj keralan masinkaən 1 kg jajsə pozə iznp 7 min. Kəpəmiş cozzəka uzalə elektriçeskəj masinkabs?

278. 32 min. elektriçeskəj masina vesətə 48 kg kartovki. Kiezən 1 kg kartovkisə pozə vesətnə 10 min. Kəpəmiş cozzəka vesətə masinka?

279. 5 sut. 12 ças. 40 8 ças 40 min. 50 7 min. 49 sek. 60
3 sut. 18 ças. 30 3 ças 18 min. 60 9 min. 23 sek. 80
7 sut. 20 ças. 45 5 ças 27 min. 76 15 min. 36 sek. 57
8 sut. 16 ças. 94 6 ças 45 min. 80 20 min. 36 sek. 98

280. 2 sut. 15 ças: 7 4 ças 30 min.: 6 3 min. 20 sek.: 4
3 sut. 8 ças: 10 5 ças 20 min.: 8 2 min. 40 sek.: 9
6 sut. 16 ças: 20 4 ças 12 min.: 18 4 min. 48 sek.: 12
4 sut. 4 ças: 20 3 ças 30 min.: 15 6 min. 31 sek.: 17

КУІМЕТ ЖУКЕТ.

Тәд үйін востем да жукем.

281. Кола мәдәтпү 1 000 *t* ши. Мәдәтисе 50 вагон, въ-
дып 16 тоннаен. Una-ja шыс коштқа еса мәдәтпү?

282. Sovхозын 50 тас. Lunnas въд мәсле идепп 17 *kg*
шилос да 13 *kg* мәдик көгъимmez. Una-ja көгъимсә идепп въ-
дәс ена мәссеzlә?

283.	34·50	56·50	72·50	26·50	44·50
	86·50	22·50	38·50	94·50	84·50
	72·50	68·50	88·50	78·50	92·50
	93·50	76·50	96·50	98·50	99·50

284. Лыжем пonda 50 гәрдәмeeçlә шетисә 400 parton.
Кыпым partonән шетисә въд гәрдәмeeçlә?

285. 50 protivogaz ponda zavod тұнтыс 600 sat, a 12 ve-
lәtçan vintovkaez ponda — 120 sat. Mымда въл protivogaz
donazьk vintovkaша?

286.	200:50	600:50	700:50	500:50
	800:50	300:50	900:50	1 000:50
	1 300:50	1 800:50	5 400:50	4 800:50
	1 700:50	3 400:50	7 800:50	5 300:50

100-ән да въдса шоезән unapasa Ыздәс востем да жукем.

I.

287. Elektriçestvo provodlәn kužabs 8 *m* лебтә сија 1 *kg*
944 g. Raboçej klubын elektriçestvo ңузәтәм ponda munis
100 *m* kuža provod (provka). Mымда лебтә въдас provodы?

288.	56·100	856·100	736·100	6 896·100	8 253·100	9 356·100
	94·100	322·100	925·100	7 679·100	8 295·100	9 005·100
	82·100	487·100	933·100	7 935·100	8 003·100	9 100·100

289. 100 ças дырнi тәла meñniça izә 21 000 *kg* ши, yaen
uaalan meñniça — 33 000 *kg*, parovәj meñniça — 48 000 *kg*. Mым-
да kilogramән çasnas izә въд meñniça?

290.	2 200:100	6 600:100	40 700:100	456 600:100	600 000:100
	7 800:100	7 500:100	25 600:100	356 800:100	200 000:100
	5 900:100	5 900:100	75 800:100	963 700:100	900 000:100

291. 200 *ga* xlopoқ uçastok výlyп výd gektarşan sovkoz əktis 14 c 75 kilogramən, a 300 *ga* uçastok výlyп 15 c 45 kg-ən. Mýmda výdəs xlopoksə əktis sovkoz?

292. 18 gektar şetə 900 kg vesəttəm xlopoқ. Sıls ətik kuimət torxs — xlopoқ kudel. 1 *kg* xlopoқ kudeliş petə 10 *m* 75 sm şiteç. Mýmda siçesə şetə 1 *ga* xlopoқ?

$$\begin{array}{llll} \text{293. } (24 \cdot 2) \cdot 100 & (35 \cdot 3) \cdot 100 & (48 \cdot 4) \cdot 100 & (63 \cdot 5) \cdot 100 \\ 24 \cdot 200 & 35 \cdot 300 & 48 \cdot 400 & 63 \cdot 500 \end{array}$$

$$\begin{array}{llllll} \text{294. } 15 \cdot 200 & 25 \cdot 400 & 341 \cdot 200 & 536 \cdot 400 & 575 \cdot 600 & 788 \cdot 800 \\ 16 \cdot 200 & 26 \cdot 400 & 753 \cdot 200 & 451 \cdot 400 & 738 \cdot 600 & 855 \cdot 800 \\ 18 \cdot 300 & 28 \cdot 500 & 224 \cdot 300 & 824 \cdot 500 & 459 \cdot 700 & 677 \cdot 900 \\ 19 \cdot 300 & 30 \cdot 500 & 522 \cdot 400 & 956 \cdot 500 & 537 \cdot 700 & 754 \cdot 900 \end{array}$$

295. Vurşan fabrikaiş rəbotnica masina výlyп çasnas kerə 200 pekla. Kýpym sekunda sija vizə ətik pekla kerəm výlə?

296. Pjatiletka pondətçikə 500 rəboçej uzalısə kuim stanok výlyп i lunnas niya kerisə 38 500 *m* şiteç. Pjatiletka potyн 400 rəboçej, 4 stanok výlyп uzavtən, kerəm 43 200 *m* şiteç. Mýmda výlə sodis výd rəboçejlən unazık kerəm (proizvoditejnös)?

$$\begin{array}{llll} \text{297. } (1\ 800:100):3 & (2\ 100:100):7 & (3\ 600:100):9 \\ 1\ 800:300 & 2\ 100:700 & 3\ 600:900 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} \text{298. } 1\ 600:400 & 18\ 000:900 & 64\ 400:400, 61\ 200:600 & 25\ 600:800 \\ 2\ 400:600 & 25\ 000:500 & 74\ 800:400 & 84\ 600:600 \\ 7\ 200:800 & 42\ 000:700 & 32\ 500:500 & 84\ 700:700 \\ 8\ 100:900 & 54\ 000:600 & 55\ 000:500 & 39\ 200:700, 57\ 600:900 \end{array}$$

299. Stalingradşa traktor kerən zavod vonas ləzə 50 000 traktor. 100 traktor výlə münə 440 *t* kərt. Una-ja kołəny pojezzə, medvə etə kərtsə vajnъ zavodə, ləddqыпь-kə, výd pojez kyskə 800 *t*?

Kuimpasa ləddəsən unapasa ləddəs boşəm da jukəm.

I.

300. Zavod stroitə rəboçejjez ponda kerku. Kerkuas loasə 384 pałera. Nış 168 pałeralən olan plossadış 48 *kv. m*

75 kv. dm; əstañnəj pañeraes 36 kv. m 50 kv. dm. Lıddə vil
kerkuyn jolan plossadsə?

301. 92 lun dyrni stolovəj lezis 103 500 əved. Mımda
əbeddesə sija lezas vo dyrni?

302.	492·273	549·275	363·836	537·243	228·326	237·728
	514·219	732·358	729·861	356·365	735·425	359·995
	385·835	875·524	567·384	443·234	824·317	473·813
	832·184	713·672	625·387	656·359	494·727	769·516

303.	373·356	481·549	369·719	441·572	342·841	587·427
	566·215	912·282	776·269	782·297	895·299	929·394
	675·424	725·354	588·424	584·485	645·199	843·597

304.	144·221	115·243	212·416	375·294	2 142·193	3 299·215
	323·128	244·324	572·253	324·399	2 671·188	3 729·269
	242·325	442·157	672·347	384·489	2 282·295	3 645·297

305. Raboçejjez ponda kerku stroitəməs suvtis 976 000 sat.
Bvd şurs satış 347 sat munisə raboçejjezlə uzaləm ponda
vestəm vylə. Mımda munis şəməs materiallez vylə da mədik
roskoddez vylə?

306. Cexyp 147 raboçej zajom vylə gizsisi 125 satən.
Əstañnəj 185 raboçej gizsisi 175 satən. Lıddə, mımda sat
vylə gizsisi eta cexiş raboçejjez?

307. 180 lunən Nju-Iorkın vəli lezəm 73 440 prikaz uz-
təmmezəs pañeraeziş vasətəm jılış. Mımda mortən setçin çap-
kalənp vbd çasə ulıça vylə, lıddılyp-kə, vbd şemjayp 3 mort?

308. Kuim nasosən zozuliş kəskisə 6 808 l. va: ətik na-
sos minutanas kəskə 56 l, mədbs — 48 l, kuimətəs — 44 l.
Dyr-ja zozuliş kəskisə va?

309.	8 988:321	16 044:382	49 474:853	50 908:356
	6 370:182	18 936:526	35 646:457	94 089:237
	8 400:175	18 048:752	38 468:652	68 820:372
	5 254:142	29 328:376	26 748:743	55 144:452

310.	114 912:756	414 288:756	396 440:935	150 384:482
	153 999:639	282 924:813	104 000:832	203 504:632
	177 552:548	260 275:725	340 176:912	172 890:678
	121 486:437	203 365:457	251 904:768	289 428:813

311.	130 500:348	403 788:759	279 456:852	302 452:911
	400 464:972	272 592:432	189 952:742	408 342:759
	285 570:835	185 220:588	206 500:875	353 228:379
	379 316:713	128 250:375	339 986:874	554 046:863

312. Şu kəskalikə kək avtomobil ətlayp vizişə 12 kg 300 g benzİN. Mımda niya kerisə tuj, kəzİ 1 km munikə ətik avtomobiləs benzinsə vizişə 170 g , a mədəs 80 g unazık?

313. Koknıt da gruzovəj avtomobiləz tujsə kerisə ətmənda kilometraən i ətlayp vizişə 12 kg 300 g benzİN. Ətik km munikə koknıt avtomobiləs benzinsə vizişə 110 g , a gruzovəjəs 300 g . Kəcəm tuj niya kerisə, kəpəm km ?

314. Kerə primerrez da proveritə:

347·538	436·213	694·372	649·285	754·328
619·871	346·435	526·329	742·458	847·452
589·483	458·472	765·436	863·521	976·689

315. Kerə primerrez da proveritə:

52 332:356	69 010:515	65 682:534	165 648:714
59 356:418	76 500:612	88 672:652	257 712:826
71 722:329	94 248:357	172 095:447	249 688:529

316.	$(24\ 352 - 22\ 395) \cdot 169$	$(267\ 865 + 290\ 108):117$
	$(3\ 756 - 1\ 803) \cdot 115$	$(9\ 609 + 7\ 563):(4\ 878 - 4\ 560)$
	$(69\ 034 - 68\ 590) \cdot 246$	$(79\ 609 + 68\ 479):428$

317.	$4\ 477:121 + 8\ 064:112$	$3\ 276:273 + 455:35$
	$3\ 382:89 + 2\ 790:45$	$13\ 932:172 + 7\ 728:112$
	$9\ 398:254 + 8\ 004:276$	$20\ 916:249 + 8\ 505:315$

318.	$2\ 093:91 + 2\ 072:56$	$3\ 799:131 + 1\ 953:63$
	$3\ 105:23 - 980:28$	$4\ 224:128 - 2\ 970:135$
	$3\ 243:141 + 374:22$	$3\ 968:124 + 2\ 548:182$
	$3\ 968:31 - 6\ 225:75$	$1\ 624:56 - 693:63$

319. 21 875 saat vylə zavkom nəvəs rəvoçəjjəz ponda sotçısan kerkuezən mestaez. Bvd mesta ponda sija vestis 175 saatən. Kəpəm rəvoçəj vətləsə sotçısan kerkuezə?

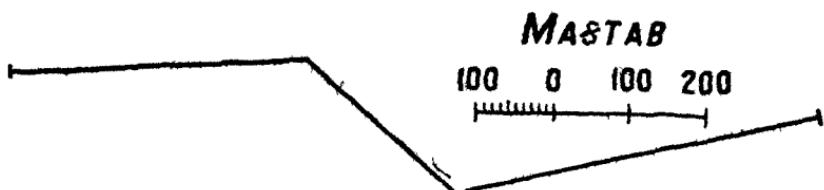
Kerə zadaça. Otvet şərti da ena bvd 1əddəsiş ləşətə vil zadaçaez.

320. 124 podvodaen vajisə 29 760 kırpiç. Kыптың kırpiç
on vәli въд podvodaen?

Kerә zadaça. Otvet şərti da ena въд ləddəsiş ləşətə vil za-
daçaez.

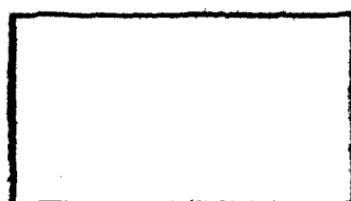
Plan da plossad.

321. Tuğ plan-vылын 100 m tuğе boşəm 1 sm. Ləddə tuğ-
lış вълиш kuzasə.

322. Karçjər plan vылын 200 m tuğе boşəm 1 sm. Ləddə
ogorodeçlis plossad.

323. Plan vылын veşkypeləsa mu uçastokliş paştasə mytçalə
4 sm 5 mm kuza veşkyl viz. Eta uçastoklən въliş paştasə
900 m. Kысəm mastab şərti kerəm çerçoz?

324. Plan vылын veşkypeləsalən
kuzys 8 sm, a въliş — 40 m.
Paştasə plan výlas 6 sm. Ləddə eta
veşkypeləsalis plossad.

325. Skola maşterskəjyп kык зеş
lis. Nыş ətikslən kuzaas 2 m, paş-
tasə 4 dm; mədyslən kuzaas 3 m,
paştasə 5 dm. Kыптың orsan zyrok
petasə eta зеşis, kыzi ətik zyrok výla tūnə 1 kv. dm?

326. Ətik pəvlən kuzaas 6 m, paştasə 25 sm; məd pəv-
lən kuzaas 7 m, paştasə 20 sm. Mýmdaen ətik pəv plossadəs
əzyzyk məd pəv plossadəs?

327. Zыrlən výlynaas 4 m. Ətik ştenalən kuzaas 7 m
5 dm, məd ştenalən kuzaas 3 m. Bbəssez da əzynnez boş-
tənəv 12 kv. m. Kыпты овоj kusək tūnas eta kompatalis
ştenaez ləkəm výla, kыzi въd 3 kv. m výla kolə 1 овоj
kusək?

MASTAB

100 0 100 200

328. Kolə vevtənpər kərtən poda kartalış kək pələ kırba. Kırbalən kuzaabs 64 m, a paştabs 12 m 5 dm. Kəpəm kərt lis munas bədəs kırba vevtənpər vylə, kəz 4 kv. m vylə kolə vizpə 5 lis?

329. Şənalən kuzaabs 17 m 5 dm, vylənpər 4 m. Kəpəm kirpiç sə vylə munis, kəz 1 kv. m vylə munə 255 kirpiç?

330. Skola zoz kolə vevtənpər kirpiçən. Zozəslən kuzaabs 5 m 4 dm, paştabs 3 m 8 dm. Kirpiçlən kuzaabs 3 dm, paştabs 1 dm. Una-ja Kovşas kirpiç?

331. Kolə vəvdəpər pəvvezən 5 m 4 dm kuza da 2 m paşa zoz. Una-ja kovşasə etə ponda pəvvez, ətik pəvəs-kə kuzañas 6 m, paş anas 2 dm?

332. Revoluciaəz rəvəcəjən şemja, kəda vəli 5 mortiş, olis 5 m 6 dm kuza da 4 m 5 dm paşa zylən. Əni seeəm zə şemja olə kək zylən. Ətəslən plossadəs 25 kv. m 40 kv. dm, mədəslən—19 kv. m 80 kv. dm. Una-ja əzdis olan plossadəs bəd mort ponda?

333. Tablıcaın şetəmas vit veşkətpeləsa figuralən kuzaabs da paştabs. Ləddə bəd figuralış plossadəsə pervo kvadrata metraezən, a səbərşan arrezən.

334. Torjətə kvadrata metraezə: 2 a; 5 a; 40 a; 2 a 36 kv. m; 3 a 8 kv. m; 12 a 20 kv. m.

335. Pərtə vylənpək meraezə: 300 kv. m; 500 kv. m; 260 kv. m; 409 kv. m; 675 kv. m.

336. Tablıcaın şetəmas kvaṭ veşkətpeləsa figuralən kuzaabs da paştabs. Ləddə bəd figuralış plossadəsə pefyo kvadrata metraezən, a səbərşan gektarrezən.

337. Torjətə arrezə da kvadrata metraezə: 3 ga; 7 ga; 4 ga 85 a; 2 ga 60 a; 1 ga 7 a.

Kuza	Paşa	Plossad
100 m	1 m-	
50 m	2 m	
25 m	4 m	
20 m	5 m	
10 m	10 m	

Kuza	Paşa	Plossad
1 000 m	10 m	
625 m	16 m	
500 m	20 m	
400 m	25 m	
200 m	50 m	
100 m	100 m	

338. Рәтә выльпсык мәрәзә: 500 а; 800 а; 215 а; 348 а; 460 а; 305 а; 1504 а; 2748 а; 5700 а; 86900 кв. м; 60356 кв. м; 304 840 кв. м.

339. Вешкүрлеңеса тиңңиңкүлдең көмегінде күзанас 96 м да пастанас 75 м, вядыра 864 розым. Кыптың ри вядыра 1 га пластид выльп?

340. Кыптың даңындағы көмегінде күзанас 250 м, пастанас 200 м, етік га виляккалық-ке 30 т даңындағы да доддас розе төсін 750 kg?

341. Вәр кералиш 60 мортадардан дөңдеңдер рәтәнде вешкүрлеңеса тиңңиңкүлдең күлиш, күзанас көмегінде 375 м, пастанас 80 м. Видектар виляп 1 400 ри. Кыптың риен дәңдә өздөң вәр кералиш?

342. Вәр тиңңиңкүлдең күзанас 2 km да пастанас 500 м полүчтісі 43 200 кубометр pes. Una-ja pes розе керавнұн тиңңиңкүлдең пластид көділән 15 га?

343. Соғхозың көзінде хлопок 1 km 250 м күнде да 600 м пастанада тиңңиңкүлдең күлиш, күзанас көмегінде 875 kg. Хлопок си лебдеңде үл хлопокиши күймет тор. Una-ja хлопок сисе, востіс соғхозың?

Овъкновеннәј дроввез.

I.

344. Кыптың зып, ңолат тор, күкжамысат тор вядса ролоскалып? Кыптың ңолат тор $\frac{1}{2}$ -ын?

I							
$\frac{1}{2}$		$\frac{1}{2}$					
$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$
$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{8}$

Кыптың күкжамысат тор $\frac{1}{4}$ -ын?

$\frac{3}{4}$ -ын? $\frac{1}{2}$ -ын?

345. Кыптың зып розе кернү

$\frac{2}{4}$ -и? $\frac{4}{8}$ -и?

346. Кыптың ңолат тор розе кернү $\frac{2}{8}$ -и? $\frac{4}{8}$ -и? да $\frac{6}{8}$ -и?

347. Gize primerrez. Suvtətə koşaləm 1ddəssez.

$$\frac{1}{2} = \frac{1}{4} \quad \frac{1}{2} = \frac{1}{8} \quad \frac{1}{4} = \frac{1}{8} \quad \frac{3}{4} = \frac{3}{8} \quad \frac{2}{4} = \frac{2}{8}$$

$$\frac{2}{4} = \frac{1}{2} \quad \frac{4}{8} = \frac{1}{2} \quad \frac{4}{8} = \frac{1}{4} \quad \frac{2}{8} = \frac{1}{4} \quad \frac{6}{8} = \frac{3}{4}$$

348. Vedraə kişisə zynəzzis va, a səvərşan eəə nolət tor. Kыпым tor vedraşlən tərtis vaən?

349. Pioner çulətis pionerskəj klubınp $1\frac{1}{2}$ ças da $\frac{3}{4}$ ças velətis urokkez. Una-ja kad viziş pionerx klub uzə da urokkez velətəmə?

350. Boştisə $1\frac{1}{8}$ kg sylətəm vi da $\frac{3}{4}$ kg slivoçnəjə. Una-ja visə boştisə?

351. Ətik korzina jagəd levtə $2\frac{3}{8}$ kg, mədik — $3\frac{1}{4}$ kg. Una-ja levtə kəknan korzinaşis jagədx?

352. Jassik peçenqəoən levtə 10 kg, jassik peçenqnotəg levtə $\frac{5}{8}$ kg. Una-ja levtə peçenqno?

353. Mednəj kastrula levtə $2\frac{3}{4}$ kg, a çajnik $\frac{1}{8}$ kg-ən jeəazъk. Una-ja levtə mednəj çajnikxs?

354. Boştisə $3\frac{1}{2}$ kubometra pes; sotisə $1\frac{1}{4}$ kubometra. Una-ja koftcis pesxs?

355. Zyn ogorodeçə saditəmaş kartovki, $\frac{1}{4}$ ogorodeçə — kapusta, $\frac{1}{8}$ ogorodeçə — luk; mukəd torrez vylə kəzəmaş vydköd karç. Kыпymət tor vylə kəzisə mədik karçcezsə?

356. Vuzalisə kuim tor nanka. Medozza toryn vələm 3 m, mədikyn — $\frac{3}{4}$ m-ən jeəazъk ozzayışa, a kuimətyn — $\frac{5}{8}$ m-ən jeəazъk mədik torynşa. Kыпym metra kuimət toryn?

357. Kыk zyr kleyitəmaş ovojjezəp. Ət zyras munəma ovojxs $18\frac{1}{4}$ tor, a mədas — $1\frac{1}{2}$ torən jeəazъk. Kыпym tor munis kəknan zyras?

358.	$\frac{1}{2} + \frac{1}{4}$	$\frac{1}{2} + \frac{1}{8}$	$\frac{3}{4} + \frac{1}{8}$	$\frac{1}{4} + \frac{5}{8}$	$\frac{3}{8} + \frac{1}{2}$
	$\frac{3}{4} - \frac{1}{2}$	$\frac{5}{8} - \frac{1}{2}$	$\frac{1}{2} - \frac{3}{8}$	$\frac{1}{8} - \frac{3}{4}$	$\frac{3}{4} - \frac{5}{8}$
359.	$\frac{1}{2} + \frac{1}{2}$	$\frac{3}{4} + \frac{1}{4}$	$\frac{1}{8} + \frac{7}{8}$	$\frac{3}{8} + \frac{5}{8}$	$\frac{7}{8} + \frac{1}{8}$
	$1 - \frac{1}{2}$	$1 - \frac{3}{4}$	$1 - \frac{5}{8}$	$1 - \frac{1}{8}$	$1 - \frac{7}{8}$
360.	$\frac{1}{2} + \frac{3}{4}$	$\frac{1}{2} + \frac{7}{8}$	$\frac{3}{4} + \frac{3}{8}$	$\frac{1}{4} + \frac{7}{8}$	$\frac{3}{4} + \frac{5}{8}$
	$1\frac{1}{4} - \frac{1}{2}$	$1\frac{1}{8} - \frac{1}{2}$	$1\frac{3}{8} - \frac{3}{4}$	$1\frac{1}{8} - \frac{1}{4}$	$1\frac{5}{8} - \frac{3}{4}$

361.	$1\frac{3}{4} + \frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2} + \frac{5}{8}$	$2\frac{7}{8} + \frac{3}{4}$	$3\frac{7}{8} + \frac{1}{2}$
	$2\frac{1}{2} - \frac{3}{4}$	$3\frac{1}{8} - \frac{1}{2}$	$2\frac{1}{4} - \frac{5}{8}$	$2\frac{3}{4} - \frac{7}{8}$

362.	$2\frac{1}{2} + 1\frac{3}{4}$	$3\frac{7}{8} + 2\frac{1}{2}$	$3\frac{3}{4} + 1\frac{5}{8}$	$2\frac{3}{8} + 1\frac{3}{4}$
	$3\frac{1}{4} - 1\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2} - 2\frac{7}{8}$	$5\frac{1}{4} - 3\frac{5}{8}$	$4\frac{3}{4} - 1\frac{7}{8}$

II.

363. Кыпты $\frac{1}{3}; \frac{1}{6}; \frac{1}{12}$ ведса полошқаңы? Кыпты $\frac{1}{6}$ тор $\frac{11}{3}$ -ып? $\frac{2}{3}$ -ып? Кыпты даскыкет тор $\frac{1}{6}$ -ып? $\frac{1}{3}$ -ып? $\frac{2}{3}$ -ып? $\frac{5}{6}$ -ып?

364. Кыпты куимәт тор розә кернү $\frac{2}{6}$ -иš? $\frac{4}{6}$ -иš?

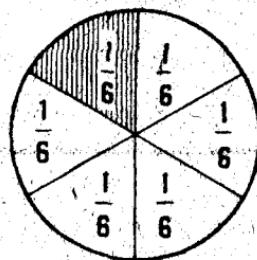
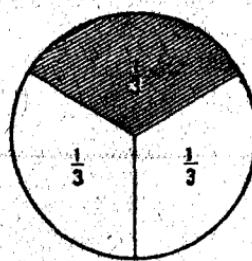
365. Кыпты куимәт тор розә кернү $\frac{4}{12}$ -иš? $\frac{8}{12}$ -иš?

366. Кыпты кватәт тор розә кернү $\frac{2}{12}$ -иš; $\frac{4}{12}$ -иš; $\frac{6}{12}$ -иš; $\frac{8}{12}$ -иš; $\frac{10}{12}$ -иš?

367. Гизә primerrez. Suvтәтә којаләм Ыппәссеz.

$\frac{1}{3} = \frac{1}{6}$	$\frac{1}{3} = \frac{1}{12}$	$\frac{1}{6} = \frac{1}{12}$	$\frac{2}{3} = \frac{1}{12}$	$\frac{5}{6} = \frac{1}{12}$	$\frac{2}{3} = \frac{1}{6}$
$\frac{2}{12} = \frac{1}{6}$	$\frac{4}{12} = \frac{1}{3}$	$\frac{2}{6} = \frac{1}{3}$	$\frac{8}{12} = \frac{1}{3}$	$\frac{6}{12} = \frac{1}{6}$	$\frac{8}{12} = \frac{1}{6}$

368. Кыпым әткод торја jansətəma въд gəglan eta cer-
təzyn? Къеамəş loisə torrez? Кыпымат tor въд gəglanlən
kraşitəma?

369. Çerçitə kvadrat, kədibən ət ladorbı 6 sm, jansətə sijə
kvat әткод торја da kraşitə $\frac{1}{6}$ da $\frac{5}{6}$ tor neätkod kraskaen.

370. Кыпым әткод торја jansətəm ciferblat çasiyn? Къ-
еам mesta gəgrəsas въд seçəm tor uvtyn?

371. Къеам tor gəglanlış munas ьзъt strelka vit mi-
nutaen? 15 minutaen? Кыпым nojət tor $\frac{3}{12}$ -ын?

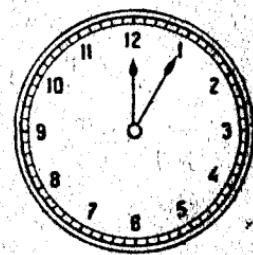
372. Кыпым tor gəglanlış munas ьзъt strelka
30 minutaen? Кыпым zyn pozə kerib $\frac{6}{12}$ -is?

373. Кыпым tor gəglanlış munas ьзъt
strelka 10 minutaen? 20 minutaen? 40 mi-
nutaen?

374. Velətçis $\frac{2}{3}$ çasən gotovitis urokkez ov-
sesstvovedenno da askib şerti; $\frac{1}{6}$ ças resajtis zadaça. Mij
dərna sija velətis urokkez?

375. Raboçej vižə aslas zarabotokis $\frac{2}{3}$ şojəmə da kvarṭira
ponda myntəmə, $\frac{1}{6}$ paškəmə, $\frac{1}{12}$ kulturneja olamə. Кыпымат
tor zarabotokis kojtce sylən mukəd rasxoddez vylə?

376. Kooperativə vajisə nəq ətik gruzovikən. Əvedəz vü-
zalisa $\frac{1}{6}$ çockom nəq da $\frac{2}{3}$ ruzəgovəjə. Кыпымат tor eza avi
vuzaləm?

377. Stolovəj poluçitis ətik tusa jaj? Зып tusasə solalise,
 $\frac{1}{6}$ torış puise əvəd. Қыпымət tor tusasəslən koñtçis solavtəg?

378. Ətik stanciaşan mədik stanciaəz peryt pojez munis $1\frac{2}{3}$ ças, passazırskəj pojez perytsha $\frac{5}{6}$ çasən dərgyək, a təvarnəj $1\frac{7}{12}$ çasən passazırskəjsha dərgyək. Қыпым ças munis təvarnəj pojez?

379. $\frac{1}{3} + \frac{2}{3}$ $\frac{1}{6} + \frac{5}{6}$ $\frac{1}{12} + \frac{5}{12}$ $\frac{1}{12} + \frac{7}{12}$ $\frac{5}{12} + \frac{7}{12}$

$1 - \frac{2}{3}$ $1 - \frac{5}{6}$ $1 - \frac{5}{12}$ $1 - \frac{7}{12}$ $1 - \frac{11}{12}$

380. $\frac{1}{3} + \frac{1}{6}$ $\frac{1}{3} + \frac{1}{12}$ $\frac{1}{6} + \frac{1}{12}$ $\frac{1}{3} + \frac{5}{12}$ $\frac{1}{6} + \frac{7}{12}$

$\frac{2}{3} - \frac{1}{6}$ $\frac{5}{6} - \frac{1}{3}$ $\frac{7}{12} - \frac{1}{3}$ $\frac{2}{3} - \frac{5}{12}$ $\frac{5}{6} - \frac{7}{12}$

381. $\frac{2}{3} + \frac{5}{6}$ $\frac{2}{3} + \frac{7}{12}$ $\frac{5}{6} + \frac{5}{12}$ $\frac{11}{12} + \frac{1}{6}$ $\frac{7}{12} + \frac{5}{6}$

$1\frac{1}{3} - \frac{5}{6}$ $1\frac{1}{12} - \frac{2}{3}$ $1\frac{1}{12} - \frac{5}{6}$ $1\frac{1}{6} - \frac{7}{12}$ $1\frac{5}{6} - \frac{11}{12}$

382. $1\frac{5}{6} + \frac{1}{3}$ $2\frac{5}{12} + \frac{2}{3}$ $3\frac{7}{12} + \frac{5}{6}$ $4\frac{5}{6} + \frac{11}{12}$

$2\frac{1}{6} - \frac{2}{3}$ $3\frac{1}{3} - \frac{5}{6}$ $5\frac{1}{6} - \frac{7}{12}$ $6\frac{1}{12} - \frac{1}{3}$

383. $2\frac{1}{3} + 1\frac{5}{6}$ $3\frac{1}{3} + 2\frac{11}{12}$ $3\frac{5}{6} + 1\frac{7}{12}$ $2\frac{11}{12} + 4\frac{5}{6}$

$3\frac{2}{3} - 1\frac{5}{6}$ $4\frac{1}{3} - 1\frac{7}{12}$ $5\frac{1}{6} - 2\frac{5}{12}$ $7\frac{1}{12} - 2\frac{5}{6}$

III.

384. Қыпым vitət tor, dasət tor vədsə poloskayp?

1				
$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{5}$
$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{10}$

385. Қыпым dasət tor $\frac{1}{5}$ -ып? $\frac{2}{5}$ -ып? $\frac{3}{5}$ -ып? $\frac{4}{5}$ -ып?

386. Қыпым vitət tor rozə kerpə $\frac{2}{10}$ -is? $\frac{4}{10}$ -is? $\frac{6}{10}$ -is? $\frac{8}{10}$ -is?

387. Gize primerrez. Suvtətə koşaləm ləddəssez.

$$\frac{1}{5} = \frac{2}{10} \quad \frac{3}{5} = \frac{6}{10} \quad \frac{4}{5} = \frac{8}{10} \quad \frac{5}{5} = \frac{10}{10}$$

$$\frac{8}{10} = \frac{4}{5} \quad \frac{6}{10} = \frac{3}{5} \quad \frac{4}{10} = \frac{2}{5} \quad \frac{2}{10} = \frac{1}{5} \quad \frac{10}{10} = \frac{5}{5}$$

388. Amerikaň 1929 voe 1 kg sogdi sulalis $10\frac{1}{2}$ ur, 1933 voe — $3\frac{1}{10}$ ur. Mýmdaen Amerikaň usis sogdi donıs?

389. Centner sogdi amerikanskəj fermerlə suvtə $1\frac{1}{5}$ sat. Gorodə vajem ətik centner sulalə $2\frac{3}{5}$ sat. Vuzalan donıs sogdilən — $3\frac{1}{10}$ sat centner. Una ja ıvxtok loe fermerlən vyd centner sogdiən?

390. $7\frac{1}{10}$ metra suknoş vurisə kık koştum. Ətik koştumə munis $3\frac{2}{5}$ metra. Una ja suknoös munis mədik koştumə?

391. Kuim kniga ponda məntisə $7\frac{1}{10}$ sat. Pervəj kniga sulalə $2\frac{2}{5}$ sat, mədik $3\frac{4}{5}$ sat. Dona-ja suvtis kuimət knigabs?

392. $\frac{1}{5} + \frac{3}{5}$ $\frac{4}{5} + \frac{1}{5}$ $\frac{1}{10} + \frac{3}{10}$ $\frac{3}{10} + \frac{7}{10}$ $\frac{1}{10} + \frac{9}{10}$

$$\frac{4}{5} - \frac{1}{5} \quad 1 - \frac{4}{5} \quad \frac{7}{10} - \frac{3}{10} \quad 1 - \frac{7}{10} \quad 1 - \frac{9}{10}$$

393. $\frac{1}{5} + \frac{1}{10}$ $\frac{3}{5} + \frac{1}{10}$ $\frac{1}{5} + \frac{3}{10}$ $\frac{1}{5} + \frac{7}{10}$ $\frac{2}{5} + \frac{3}{10}$

$$\frac{2}{5} - \frac{1}{10} \quad \frac{4}{5} - \frac{3}{10} \quad \frac{7}{10} - \frac{2}{5} \quad \frac{4}{5} - \frac{7}{10} \quad \frac{9}{10} - \frac{4}{5}$$

394. $\frac{3}{5} + \frac{7}{10}$ $\frac{4}{5} + \frac{9}{10}$ $1\frac{2}{5} + \frac{3}{10}$ $2\frac{3}{5} + \frac{7}{10}$

$$1\frac{1}{10} - \frac{2}{5} \quad 1\frac{1}{5} - \frac{7}{10} \quad 3\frac{2}{5} - \frac{9}{10} \quad 4\frac{1}{5} - \frac{3}{10}$$

395. $2\frac{1}{5} + 3\frac{3}{10}$ $1\frac{7}{10} + 2\frac{3}{5}$ $2\frac{3}{10} + 3\frac{4}{5}$ $3\frac{9}{10} + 2\frac{2}{5}$

$$6\frac{1}{10} - 2\frac{1}{5} \quad 7\frac{1}{5} - 3\frac{7}{10} \quad 5\frac{3}{10} - 2\frac{4}{5} \quad 8\frac{2}{5} - 4\frac{9}{10}$$

396. Baskedbołnəj plossadka kużanas 48 metra; pašanas kužais $\frac{5}{8}$ tor. Lıddə sylis plossadsa?

397. Kolə kəzپъ ыв $\frac{7}{8}$ ga. Ətik ga vylə munə 120 kg şu. Kыпты kilogram munas $\frac{7}{8}$ ga kəzпъ?

398. Kiən kəzikə munə ga vylə 150 kg tuzəg, rjada kəzən masinaen $\frac{4}{5}$ sija kəzəsiş. Kыпты kilogram beregitasə vbd gektar vylən kəzən masinaen kəzikə?

399. Sluzassəj poluçajtə telişən 240 sat. Sija gizsis zajom vylə pervo $\frac{2}{3}$ aslas zarabotokiş, a səvərşan eşe $\frac{1}{6}$ tor vylə. Kыпты sat sija gizsis zajomsə?

400. Germanıaen noj morta şemja vermas ovnъ 96 sa-təni misec. Nemeç raboçej sedtə $\frac{7}{12}$ eta şəmis. Una-ja şəm oz tərtib vbd teliş ovnъ?

401. İtaliyaen uzdon veli çintəm pervo $\frac{2}{5}$, a səvərşan eşe $\frac{1}{10}$ -ən. Kyeəm əni uzdonya raboçejlən, kəda çintəməz boştis telişən 60 sat?

402. Połsaaen uztəmmez 450 000. Niyış $\frac{4}{5}$ oz boştə pajok. Kыпты raboçej Połsaaas lisitəmaş oləmiş?

403. Skola keris MOPR pondə ryt da əktis şəmisə 180 sat. Eta şəmis $\frac{1}{6}$ munis ryt suvtətəm vylə, a mukədys MOPR ja-çejkaə. Una-ja şəm skolaas şetis MOPR ja-çejkaə?

404. Skolaen velətcişsez 660: niyış $\frac{7}{12}$ pionerrez da $\frac{1}{6}$ komsomołeçcəz. Kыпты pioner da komsomołeç skolaas?

405. Azzə 1 248-is $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$ da $\frac{7}{8}$.

Azzə 25 350-is $\frac{3}{5}$ da $\frac{7}{10}$.

406. Azzə 14 880-is $\frac{2}{3}$, $\frac{5}{6}$ da $\frac{11}{12}$.

Azzə 35 750-is $\frac{2}{5}$ da $\frac{9}{10}$.

Тәд высып өштәм.

407. Kuim *kg* маңег sulalә 1 s. 26 ur. Una-ja sulalә 11 *kg* маңег?

408. Boşisә 11 тетрад да әтик скваденок, кәдна пonda шетисә 8 s. 40 ur. Тетрад sulalә 55 ur. Una-ja sulalә скваденок?

409. Sadok пастанас 11 метра. Күзанас 12 метраән una-зьк. Ләдәкә sadлиш plossad?

410.	14·11	25·11	33·11	37·11	73·11	99·11
	22·11	45·11	26·11	46·11	82·11	120·11
	21·11	34·11	44·11	55·11	91·11	220·11
	43·11	52·11	71·11	64·11	98·11	350·11

411. 5 litra karaşim sulalә 1 s. 55 ur. Una-ja sulalә 9 litra?

412. 20 күнізка ponda мынтысә 17 сағ. Una-ja sulalә 19 күнізка?

413.	24·9	120·9	200·9	155·19	3 000·19
	25·9	140·9	230·9	444·19	5 000·19
	32·9	160·9	350·9	562·19	6 000·19

414. 1 centнер uл turuniş loә 25 *kg* kес turun. Una-ja turun sogmas 99 centneriš?

415. 3 ga vlyış kerənъ turun 48 c. Una-ja turun çukərtasә 99 ga vlyış?

416.	19·99	44·99	200·99	320·09	3 000·99
	23·99	55·99	300·99	510·99	5 000·99
	32·99	66·99	400·99	720·99	6 000·99

417. Оçaгә вьd lun vajәпь 30 litra jәv. Kыптыt litra jәv vajasә 19 lunән?

418. Skołnәj kooperativъn скваденоккез 29, кәдна sulalәпь 85 urәn da 39 purtokkez 12 urәn. Una-ja sulalәпь скваденоккез da purtokkez?

419. 2 *kg* ръs kәzьsiş petә 398 g vi. Una-ja vi petas kuim kilogramiš?

420. Kolxozyň 199 kolxozñik. God vәrti kolxozñikkez kъkiş loisə unazъk, a esə god vәrti kolxoz e pъrisə 250 mort. Къпым kolxozñik loisə?

421. Rjada kәzәmәn kolә kәzys 1 *ga* vylə 149 *kg*, a kijen kәzikә 199 *kg*. Una-ja kәzys әstәny 5 *ga* kijen kәzikә?

422.	24·19	29·15	22·39	39·12	12·59	79·3
	25·19	19·24	24·39	49·21	16·59	89·5
	32·19	39·23	26·39	29·24	23·69	99·8

Çastnəj sluçajjez unapasa liddqessez voştemyň.

I.

423. Veşkыtpelësa ыв kužanas 706 metra, pašanas 354 metra. Зып ывсә kәzisә tuzәgәn, $\frac{1}{3}$ sogdiən, kołemsə idәn. Къпым kvadrata metra kәzisә idәn?

424. Veşkыtpelësa ыв kužanas 860 *m*, pašanas 245 *m*. Lonən kәzisә $\frac{1}{10}$ eta ыviş, idәn $\frac{1}{5}$, mukәd musә sogdiən. Una-ja plossad loas kәzәm sogdiən?

425.	207·125	406·638	620·364	750·364	408·375
	305·284	708·574	330·235	1530·258	805·469
	509·511	604·178	250·367	820·326	520·852

426.	750·364	204·372	700·345	307·372	670·852
	540·267	309·263	800·456	506·298	507·736
	830·385	705·467	600·567	809·351	900·774

427. 1 *ga* vylə zәг kәzәny 180 *kg*, a id 140 *kg*. Una-ja kәzys kolә zaptyń, medvъ kәzny 218 *ga* zәrən da 147 *ga* idәn?

428. Vesətisә 265 *t* jogja sogdi da 194 *t* vügә.

Әtik tonna jogja sogdiis petis 905 *kg* səstəm şu, tonna bur sogdiisetis 23-*kg*-ən unazъk. Una-ja səstəm şu lois vüdəs sogdiis?

II.

429. 1931 voә әtik kolxozyň Samarskәj rajonын udarnik sedtis 280 uşlun әtik voәn, әtik uşlun sūlalә 39 ur. 1932 voә medbur udarñikkez sedtisә 350 uşlunən i әtik uşlun suvtis 1 s. 80 ur. Mýndaen ыздыs kolxozñiklәn dokod?

430. Әтик колхозниклән семя седтис 460 үзлүн, а мәдиклән семя—70 үзлүнән үнаズык. Үзлүн сувтис 2 с. 45 үр. Ләддә вяд колхозниклиш докодсә.

431.	627·360	278·410	160·430	800·320	853·520
	328·250	367·240	370·540	600·560	696·310
	456·360	584·820	380·370	400·740	890·850

432.	430·270	560·240	300·380	600·200	906·560
	708·340	870·460	700·490	400·300	730·730
	840·450	980·520	200·580	700·500	600·830

433. Sovxozып бајаез 720. Prostoj бајашан vonas воштәнь вурун 800 g, porodistəjşan — 1 120 g. Вядес бајаезшанsovхозып воштисә 633 kg 600 g. Кыпты prostoj да porodistəj баја Sovxozас?

434. Moloçno-tovarnej fermayıp (MTF) мәс шетә 1 700 litra jəv әтик voә, setiş $\frac{7}{10}$ vuzalәнъ. Jeqinoliqçiklәn мәс шетә әтик voән 1 270 litra, kütis pozə vuzavny $\frac{1}{5}$. Mымдаән una-zык шетәнь vuzalan jəvsә 340 мәс MTF-ып, da sымда-зә әткаолиșsezләn мәssез?

III.

435. Kнигаып 108 lısbok, әтик lısbok вулып 2 500 върас. Medвъ әктьель әтик şurs върас kiәn, suvtә 1 s. 20 ur, а әктьель masinaәn — 70 ur. Mымдаән donәnзъk suvtә eta kнigalәn kiәn әktәmьs masinaәnsha?

436. Kнигаып 205 lısbok, вяд lısbokып 40 strokçkaәn, вяд stroçkaып 50 върасән. Эktiş әktә lunnas das şurs върас. Кыпты изалан lun kovşas, medвъ әктьель etә knигасә?

437.	345·203	538·206	437·706	871·405	554·408
	356·307	647·403	532·604	894·709	876·506
	428·306	754·309	698·807	953·804	723·902

438.	123·206	502·304	530·209	800·402	657·509
	356·307	307·208	760·304	600·508	609·504
	588·406	405·407	820·506	700·607	950·705

439. Bumaga keran fabrikaiş ravoçej kerlis lunnas $67\ kg$ $600\ g$ bumaga. Vermaşemən vəd ravoçej pondis kermə $81\ kg$ bumaga. Mymdaən ızdış vügabotka udarnəj cexlən, kütən 205 ravoçej.

440. $1\ t$ koksən səstəm somşa em $58\ kg$ pəim da $6\ kg$ sera. Una-ja səstəm som munas, medvə sylətnə $308\ t$ çugun, tonna çugunsə sylətnə-kə kolə tonna som.

Çastnəj sluçajjez unapasa İbddəssez jukəmən.

I.

441. 865 kəzajstvo organizujtisə kolxoz. Kolxoze pırtəz vəd kəzajstvo poluçajtis $220\ sa\at$ godşa dokod. Ətlasa dokod kolxozlən loə $346\,000\ sa\at$. Mymdaən ızdış dokod vəd kəzajstvolən?

442. Kolxoze udarnik sedtis 320 uzlun. Ena uzlunnez ponda sylə şetisə $896\ kg$ naq. Una-ja naq poluçitas udarnik-lən şemja, kyzı mədik çlennez sedtisə 270 uzlunən?

443.	$14\,960:374$	$42\,000:280$	$36\,000:720$	$80\,000:320$
	$27\,360:456$	$43\,200:360$	$40\,800:240$	$72\,800:560$
	$58\,940:842$	$58\,800:420$	$56\,100:330$	$163\,200:510$
	$60\,750:675$	$97\,200:540$	$73\,800:410$	$295\,200:720$

444.	$37\,546:250$	$336\,485:623$	$136\,087:243$	$545\,621:678$
	$89\,297:372$	$529\,983:791$	$239\,773:379$	$651\,638:749$
	$162\,278:427$	$785\,924:845$	$318\,759:425$	$839\,046:874$
	$236\,092:562$	$858\,041:964$	$434\,285:517$	$907\,486:926$

445. Kooperativə vajisə 215 mesək piz da 120 mesək kartov. Piz da kartov otlaın lebtənə $22\ t\ 500\ kg$. Kartov mesək $20\ kg$ -ən şəkərtzək piz mesəksha. Una-ja lebtə torjyn piz da kartov?

446. Ətik gruzçik nəvətə 220 ətkod tuk, mədik— 200 tuk. Bödəs ena tukkez lebtənə $32\ t\ 600\ kg$. Böd tuk mədik gruzçiklən vəli $5\ kg$ -ən koknitzək pervəj gruzçiklənşə. İddə, una-ja lebtənə tukkez kəknən gruzçikləslən?

II.

447. Əvvəz nazmətəmə sovxoze unapasa munis $6\,032\ t$ nozom da $22\ t\ 880\ kg$ ximiceskəj udobrennəez. Ətik ga vylə roz-

нітісі 110 kg. химіческәj үдобреңнөз. Una-ja кьскалисә 1 ga вълә назом?

448. Sovhozън кәзісә кәзап машинаен 20 t 413 kg шу, 149 kg-ән 1 ga вълә. Кіjен кәзікә колә 199 kg шу әтик ga вълә. Una-ja шу берегитіс кәзап машина?

449.	70 380:345	73 851:717	102 010:505	273 609:301
	76 750:250	69 195:659	151 102:301	203 412:506
	36 900:180	21 115:205	141 303:703	156 672:512
	67 312:112	61 712:304	164 024:808	207 834:517

450.	132 066:638	489 636:609	733 647:183	208 656:207
	240 645:789	640 342:706	729 744:276	436 981:109
	335 762:827	568 935:807	380 268:378	616 435:205
	460 748:916	548 432:908	917 656:457	619 854:309

451. Zavod візә voen 42 920 кубометра pes да 28 500 t izsom. Әтик tonna izsom vezә 5 кубометра pes. Қыпты lun kezә тұрмас zavodlә lontisan, sylən-kә em 54 864 кубометра pes? (Voyn 365 lun).

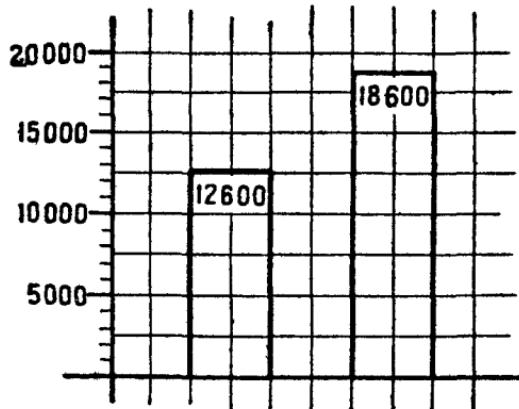
Diagrammaez liddetem da ceritem.

452. Diagramma въльп мѣткаlem, мѣmdа vagon veli lezema SSSR-ъn 1932 voe plan şerti da вълїш.

Cerjoz въльп 1 sm въльна stobok mѣtcalә 5 000 vagon. Қыпты vagon mѣtcalә 2 mm въльна stobok?

SSSR-ъn paravozzez lezem.

Voez	Кыпты paravoz
1919	72
1928	548
1932	844

Proveritә, praviñno-ja liddetit diagrammaыn stoboklis въльпасә. Viştalә, мѣj mѣtcalә diagramma. Mѣmdаen тұrtем upazыk planыs?

453. Liddetä tablica. Ceritë dia-

gramma, 1 sm воштә 100 paravozен.

Кыпты paravoz pondas mѣtcauпь cerjoz въльп 1 mm? Кыпты millimetra dolzen lony въd stobokъs?

Stoboklis výlynasë liddikë oz kov liddýnny kÿk paravoz sovsem, 8 porovoz liddýnny 10 tujë; medwy mytçavny 4 paravoz, ızdætæ výlynanas stoboksæ $\frac{1}{2} mm$.

454. Tablîcaæn požujtçemæn çeritæ diagramma: „Kyz SSSR-yn sodæny kærttijjez“.

Voez	Kuzas km-æn
1913	58 500
1928	76 900
1932	86 200

Cerçoz výlyn 1 sm mytçalæ 10000 km. Medwy çeritny diagramma, kolæ pervo liddýnny výlynasæ vyd stoboklis milimetræezæn.

Выд дејствиа керан zadaçaez да primerrez.

455. Şuvæditæ sovhoz „Gigant“ kæzis 1932 vo aræ 32 325 ga, a 1933 vo tulysæ — 44 100 ga. Şuez kæzisæ 38 000 ga, turunnez — 6 100 ga. Mukæd pasnasæ kæzæmaş podsolnuskoæn. Kÿpym gektar kæzæm podsolnuskoæn?

456. Aslas koopxozşan Gorkovskæj avtozavod poluçitis 3 725 t kartov da kapusta. Kapustasæ 1 525 tonnaæn unazъk kartovşa; mukæd karçcez 663 tonnaæn jecazъk kartovşa. Una-ja vydæssæ karç poluçitis zavodys?

457. SSSR-sa ætik rajonyn 112 384 ga mu. Revoluciaæz pomessikkezlæn veli 34 600 ga, viçkuezlæn da manastyrrezlæn — 1 345 ga, gosudarstvolæn 42 948 ga. Ostalnæj mu veli kres-şanalæn. Ðni kresşanalæn eta rajonyn 91 396 ga uzalan mu da 4 129 ga neuzalan mu. Mymdaæn ızdæs kresşanalæn myls revolucia værgyn?

458. Kubometra kæzovæj pes şetæ som, kæda lebtæ 5-iş jecazъk peslys vessa. Sotisæ 9 kubometra kæzovæj pes. Kÿpym kilogram som petæ eta pesis, kyzí kubometra pes lebtæ 450 kg?

459. 100 kg sakar şoklais petæ 7 kg sakar. Sakar keran zavodæ pervo vajisæ 450 c, a mædrýrşaas kuimiş unazъk. Una-ja sakar lois vajem şoklais?

460. Voen revoluciaæz ravoçej sedtvlis 980 sat. Ðni iz-don ızdæs kuimiş. Revoluciaæz sehyñ ravoçejjez uzalisæ

65 mort, әни үзәләп көкіш үназық. Una-ja үназық pondisə vonas ғавоçәјjes сexas sedтельп?

461. 1931 воә zavod лезіс 375 tokarnaj stanok, 1932 воә $\frac{1}{3}$ -ән үназық. Қыпты tokarnaj stanok лезіс zavodъs 1932 воә.

462. Kolxozын әктисә 11 280 c үшін, въд gektariş 12 c. Мәдик воә кәзан plossad kolxozlәn ьздис $\frac{1}{4}$ -ән. Қыпты gektar pasңаs kolxozlәn vәli тәд voas?

463. Vojennәj korabı vъlyп 12 ьзыт руска. Snarjadъs se-еәм ruskalәn lebtә 1 000 kg. Medvъ tackыпъ snarjadә, kolә porok, kәda lebtә snarjad vessis $\frac{2}{5}$. Въд рускай һыjisә vitiş. Una-ja vizisә porok?

464. 1923 воә mijankәt ordça stranaezъn vәlisә 32 vojen-nәj zavod i пъып үзалисә 28 300 ғавоçәj. 1931 во kezә za-voddes sodisә 124-ән. Въд zavodъn үзалисә sәrәt һddәsәn 946 ғавоçәj. Mымдаәn sodisә mijankәt ortça stranaezъn vojennәj zavoddezas ғавоçәjjes?

465. Въд шо гәрдармеjeççez kolasып, kәdна prizvajtçisә 1930 воә, vәlisә kommunissez 46 mortәn jecazыk bespartij-nәjjezsha. Gortә lezalikә 1932 воә въд шоып loisә 67 kommu-nis. Қыпты kommunis sodisә voinskәj çашып, съып - kә 10 000 mort?

466. Minskшаq Vladivostokәз 9 760 km. Meridianlәn ku-zaabs — 40 000 km. Kәda i unaen-ja ьзытсык: SSSR-lәn rytla-doršan da asъvladorәз kuzaabs ali ekvatorşaп da połusәz ьыльпай?

467. Ekvator kuzaanas 40 000 km. Кьеәм kadә pozas tuppъ podәn etә rastojanqosә, kъzi tuppъ въд lun 25 km da sotcişпь 5 lun tәlişyn?

468. Ekvator kuzaanas 40 000 km. Қыпты lun pozә lev-зыпъ aeroplanәn etә rastojanqosә, kъzi aeroplan lebzә 160 km çasәn da 10 ças suvtçevlә?

469. Uzbekistanын әтик kolxozын xlопok uvtып 750 ga. 1931 воә eta plossadis aktisә 10 500 c xlопok. 1932 воә plan şәrti dolzonәs vәli әктьып 12 000 c. Plan търтәm 1 500 c-ән үназық. Mымдаәn 1932 воә ьздис urozaj 1 ga xlопok vъlyп 1931 во şәrti?

470. 1931 voə RSFSR-ын vəlisə MTS-ez 798, uzaлиsə 26 334 traktorən. Mukəd sojuznəj respublikaezən 430 MTS, kytən traktorrez vəlisə 20 210. Kytən i təmdəən unazıkəş traktorrez vəlisə vəd torja MTS-ын: RSFSR-ын aji sojuznəj respublikaezən?

471. Organizujtikə kolxozyn vəlisə 16 kəzajstvo. Voən kolxoz poluçitis doxod 3 040 sat. Əni kolxozyn 108 kəzajstvo. Voən uzlunnez şərti təntisə 66 096 sat. Məmdəən ızd-dis vəd kəzajstvolən doxodbs?

472. Vorovskəj nima krasnoarmejskəj kommunalı 638 mort. Əflasa zarabotok kommunarrezzlən vonas — 765 600 sat, uzlun sulalə—3 sat. Kəpəm uzlun sər 1bdqəsən sedtis vəd kommunar?

473. 1929 voşan 1932 voəz SAS8-ын obankrojticis 108 000 torgujtan predpriaṭia: 1930 voə 4 000-ən unazık 1929 voəsa; 1931 voə 2 000 unazık 1930 voəsa; 1932 voə 4 000 unazık 1931 voəsa. Kəpəm predpriaṭia pədnaşlisə SAS8-ын vəd voə?

474. Medəzət zarabotok Italjanskəj rəvocəjlən-metalişlən 75 sat təlişən. Çintənə $\frac{1}{6}$ zarplataş vədkod ~~nalog~~ pond-a. Itaļiaňn kilogram lənən sulalə 25 ur. Una-ja şəm koſtças 3 morta şemjalən vəd raskod ponda, kyzı 1bdqən, lunnas mortlə münə 400 g naq?

475. 1 ga vəliş voştənən 9 c ruzəg. 1 c ruzəgis loə 75 kg piz. Ləşətə zadaça, kədaňn şətəmaş mu plossad, ga vəliş urozaj da ətik centneriş piz. Koşsə zadaçalə jualan da kerə sijə.

476. Medəzza pjaṭiletka pondətikə 68 domna sylətisə sutkiən 8 364 t çugun. Pjaṭiletka pomə 102 domna sylətisə çugunsə lunən 17 340 t. A33ə zadaçalə jualan da kerə sijə.

477. $35 \cdot 6 - 19 \cdot 8 + 168 : 6 = (237 + 456) + (460 - 260) : 10$
 $456 : 6 + 94 \cdot 5 - 29 \cdot 4 = (349 + 497) - (24 \cdot 25) : 8$
 $92 \cdot 8 - 77 \cdot 9 + 324 : 6 = (1 000 - 208) : 8 + (34 \cdot 12) : 3$
 $315 : 5 + 39 - 460 : 5 = (748 + 237) - (95 \cdot 9) : 5$

478. $2 327 \cdot 6 + 6 517 : 49 - 9 579 = 805 434 : 906 + 406 \cdot 907 - 280 573$
 $8 523 : 9 + 5 348 \cdot 6 - 15 994 = (10 000 - 8 492) \cdot (276 318 : 903)$
 $1 634 \cdot 87 - 427 \cdot 609 - 2 836 = (90 302 - 47 598) - (500 315 : 235)$
 $25 875 : 575 + 239 552 : 394 = 8 014 - (132 \cdot 54) + (44 892 : 36)$

479.

$690 + x = 2136$	$4258 + x = 6035$
$x + 7628 = 9010$	$x + 9364 = 14021$
$x + 8257 = 23100$	

$3247 - x = 2059$	$7028 - x = 4976$
$x - 6837 = 9485$	$x - 9084 = 27096$
$x - 15729 = 9673$	

Merajtçəmmez.

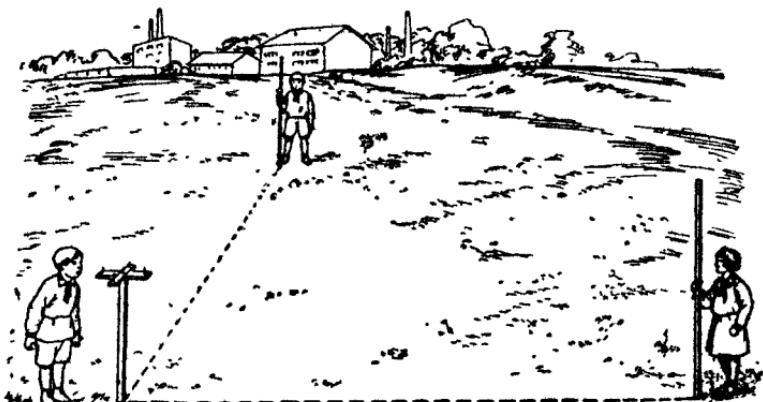
480. Basketbolnəj plossadka nolpeleşə figura formaa. Kuzañas $33 m 6 dm$, paşanas $10 m$. Çerçitə slyış plan, boştə $1 sm$ 4 metra tujə. Kыпым metra pondas plan výlyp myltçavny vbd millimetra?

481. Çertoz výlyp $1 sm$ boştəma 20 metra tujə. Ləddə

plossad par uvtış, ruzəg uvtış, zər uvtış, klever uvtış, vika uvtış, id uvtış, kartov uvtış.

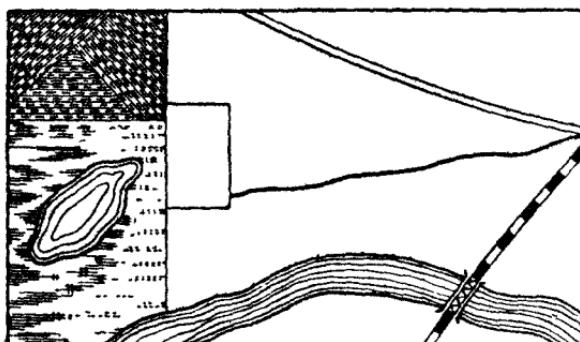
482. Karcjərlən plossadıbs 8000 kv. metra; zənsə saditəmas kapustaən, $\frac{1}{4}$ —morkovən, a mukəd musə kəzəməş şok-laən. Kыпым kvadrata metra şokla uvtınp?

483. Veşkylpeleşə mu uçastok kuzañas $540 m$, paşanas $320 m$. Paşa zañimajtə $\frac{4}{5}$ eta muiş. Bərjə mastab da çerçitə eta uçastoklış plan. Ləddə plossad, kəda paşa uvtınp.

484. Ekkerən, veskaezən da ruletkaezən ʃivo gezən kerə kusinə kvadrat, ət ladorbs kədalən 30 metra.

485. Kerə kusinə veşkylpeleşə, kuzałs kədalən 25 metra da paştabs 15 metra.

486. Kerə veşkylpeleşə, kəda kuzañas 28 metra, paştanas 12 metra.

487. Merajtə mu výlyp 1 kv. m; 1 a.

488. Plan výlyp 1 sm voştəm 100 m tujə. Mastavən ləddə plossad, kəda výlyp kerku da karçjər. Tədə təy ыльна kerkuşan da pos dənəz, kərttuj dənəz.

OTVETTEZ.

23. 4 dm.	329. 17 850 kirpiç.
24. 1 m 52 sm.	330. 684 kirpiç.
34. 486 majəg.	331. 9 pəv.
35. 85 m.	332. 4 kv. m-ən.
36. 120 m; 90 m.	339. 12 pu.
61. 3 kg.	340. 200 dod.
64. 97 sm 8 mm.	341. 70 pu.
65. 127 sm 5 mm.	342. 6 480 kubometra.
76. 10-iş.	343. 21 875 kg.
84. 150 kniga; 120 kniga.	399. 200 sat.
85. 1 s. 10 ur; 15 ur.	400. 40 sat.
86. 20 ur.	401. 30 sat.
87. 330 g; 170 g.	427. 59 t 820 kg.
163. 740 rejsaen.	428. 419 t 857 kg.
169. 65 520 kubometra.	433. 540 prostəj bała.
170. 82 500 kg. 49 500 kg.	434. 318 240 l.
171. 2 328 puən.	435. 135 sat.
174. 8 832 raboçej; 1 104 slu-	436. 41 lun.
zassəj.	440. 288 t 288 kg.
175. 16 050 t; 2 675 t.	441. 180 sat.
179. 1 784 t; 3 568 t; 7 136 t.	442. 1 632 kg.
180. 3 197 t, 6 394 t, 9 591 t.	444. Jukəs 150, kołtçan 46; ju-
193. 15 ças 12 min.	kəs 240, kołtçan 17 i s.o3.
219. 24 ur.	445. 9 t 600 kg; 12 t 900 kg.
221. 1 840 kv. m.	446. 17 t 600 kg; 15 t.
223. 5 796 kv. m.	447. 29 t.
231. 2 s. 75 ur; 1 s. 27 ur.	448. 6 t 850 kg.
232. 80 kg; 48 kg	451. 108 lun.
241. 47 c 84 kg.	456. 4 162 t.
243. 102 kg.	459. 12 t 600 kg.
248. 58 vagon.	460. 318 500 sat.
277. 10 iş.	461. 500 stanok.
278. 15-iş.	462. 1 175 ga.
292. 3 225 m.	463. 24 t.
299. 275 pojez.	464. 119 276 raboçejən.
300. 16 074 kv. m.	465. 4 000 komunis.
305. 637 328 sat.	466. Ekvatorşaq da polusəz ras-
306. 50 750 sat-	tojaṇnoś 240 km-ən kuz-
307. 51 mort.	zьk.
308. 46 min.	467. 5 vo 4 təlis.
312. 15 km	468. 260 ças.
313 30 km.	469. 4 c.
323. 1 mm 20 m tujə.	470. Sojuznəj respublikaezən 14
324. 1 200 kv. m.	traktorən upazъk.
325. 230 kliča.	471. 422 satən.
326. 10 kv. dm-ən.	472. 400 uzelun.
327. 24 kusək.	473. 1929 voə 22 000 predpriatia.
328. 2 000 iş.	474. 53 sat 50 ur.

РъЕКӨС.

Medosza jukət.

	Lisbok
Təd vylən sодtəm da cintəm	3
1 000-əz gizəmən sодtəm da cintəm	4
1 000-əz etipasa ləddəsən voştəm da jukəm	5
Veşkətpeləsa da kvadrat	6
Mastab şerti veşkətpeləsa figuraez ceritəm	—
1 000-əz 10-ən da vəbsa dassezən voştəm da jukəm	7
1 000-əz kəkpasa ləddəsən voştəm da jukəm	8
1 000-əz kuimpasa ləddəsən jukəm	9
1 000-əz vəd dejstvia keran zadaçaez	10
1 000 000-əz nomerujəm	12
Unapasa ləddəssez sодtəm	14
Unapasa ləddəssez cintəm	16

Mədik jukət.

Təd vylən voştəm da jukəm	19
Ətipasa ləddəsən unapasa ləddəs voştəm da jukəm	—
10-ən da vəbsa dassezən unapasa ləddəssez voştəm da jukəm	21
Kəkpasa ləddəsən unapasa ləddəs voştəm	23
Kvadrata meraez	24
Kəkpasa ləddəsən unapasa ləddəs jukəm	26
Kad ləddəm jılış	29

Kuimət jukət.

Təd vylən voştəm da jukəm	32
100-ən da vəbsa şoəzən unapasa ləddəs voştəm da jukəm	—
Kuimpasa ləddəsən unapasa ləddəs voştəm da jukəm	33
Plan da plossad	36
Ovıknoveniñej drobzəz	38

Nojət jukət.

Təd vylən voştəm	45
Çastnəj sluçajjez unapasa ləddəssez voştəmyl	46
Çastnəj sluçajjez unapasa ləddəssez jukəmyl	48
Diagrammaez ləddətəm da ceritəm	49
Vəd dejstvia keran zadaçaez da primerrez	50
Merajtçəmməz	53

N. S. POPOVA

ARİFMETİKA ZADAÇAEZ

MEDO33A SKOLA PONDA

I TOR

KUİMƏT VELƏTÇAN VO

Viştalış 1e3nъ RSFSR Narkomproslən
kollegi

Vusətəmsə viştalış 1e3nъ Komi okruglən
Otır velətan jukət

U Ç P E D G I Z
Moskva 1933

~~Долль 25 ир., реперплот 25 ир.~~
Цена 25 коп. ~~переплёт~~ 25 коп.

У. 13. н.

Н. С. ПОПОВА
СБОРНИК
АРИФМЕТИЧЕСКИХ ЗАДАЧ
И УПРАЖНЕНИЙ
Для начальной школы
ЧАСТЬ I
3-й год обучения

Перевод

С. Г. Нефедьева и К. Ф. Шадрина

На коми-permяцком языке

ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧЕБНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
Москва, Кузнецкий мост, 16.